

Sokolski dokumenti

Kada bi čovek mogao znati broji imenik sokolskih članova Srba, Hrvata i Slovenaca, od pre rata, te onda mogao da ima objektivnan popis i opis svega onoga, što su ti članovi sokolski za vreme rata učinili i otrpeli, kako su se poneli, zatim čitulju mrtvih, razvrstanih po vojskama, mogao bi da dade točnu i pravu ocenu sokolske vrednosti Srba, Hrvata i Slovenaca od pre rata.

Ne radi se o nekom komisijonalnom istraživanju i pretresu svega, niti se to može da traži, niti se to može da savesno izvede, a niti to tako široko shvaćeno treba. Ali bi jedno trebalo da se utvrdi, i jedno mora da se zna, a to je: koliko je dobrih sokolskih članova bilo, — a dobri su svi oni, koji su kao sokolski članovi i radi sokolstva bili gonjeni i mučeni, koji su stradali, koji su zatvarani i kažnjavani, koji su ubijeni, koji su za pobeđu oslobodjenja i ujedinjenja radili, borili se i poginuli. I to će da se i sazna!

Bez obzira na pojedinosti, na osobe, i na sve druge sitnice, izvan svake je sumnje, da su sokolski članovi, da su dakle sokolstva Srba, Hrvata i Slovenaca, imala da za vreme rata pokažu jačinu i sigurnost svoje moralne konstrukcije; i ako su istinite sve reči i sva gesla, ako sokolska ideologija od pre rata traži za sebe dostojno mesto u nacionalnoj borbi, ka oslobodjenju, — onda o svemu tome mora postojati dokaz i trag, koji se ne daje izbrisati i koji ne može propasti.

Vrlo je potrebno, a odavna je već i vreme, da tako mislimo! Pa verujući u jačinu i sigurnost moralne konstrukcije sokolstva Srba, Hrvata i Slovenaca od pre rata, ubedjeni da je bilo i da je mnogo bilo dobrih članova sokolskih, zidajući sokolstvo, veliko, slobodno, novo i jugoslavensko, na pretpostavci toj, možemo za momenat da u strašnome ratu, što je nad našim glavama prohujao, nadjemo i neku korist, neku strašnu korist odabiranja, osvetljavanja, objašnjavanja, upravo objektiviranja svega onoga dobrog, plemenitoga i lepoga, što je u sokolstvu od pre rata bilo.

Još smo mnogo blizu svemu što se zbilo, još je sve tako nestaloženo što se vidi, pa nije moguće, a sigurno neće niko ni

tražiti, da se već danas objave potpune i krajnje istine, i da se izda jasan i gotov sud o svemu. Koliko god to nije moguće, razume se za sada, toliko to mora da bude, razume se posle. Na nama je obaveza i dužnost, da radeći na sokolstvu obujmimo ga jednim širokim, bistrim i velikim pogledom, koji vidi daleko, koji vidi sve, i koji iz svega što se vidi, ume i sposoban je da učini jedan niz, jedan red, jednu vezu dogadjaja, pa tako da posluži našim nasljednicima, i da pomogne spremi za ocenu o kojoj se radi, ako se o osnovama sokolstva misli.

Spremi za ocenu sokolstva od pre rata služice u prvom redu dokumenti o dogadjajima i faktima, neosporno istiniti i verni. U tima dokumentima mi nemožemo i nećemo praviti razliku po većoj ili manjoj važnosti samih dogadjaja i fakata po sebi, jer to bi bila već rasprava, pretres i sud; a mi za to još nismo sposobni. Publikovaćemo ih redom, kako nam do ruku dolaze i kako ih jednim običnim proverenjem nadjemo za vredne za publikaciju samu. Pa se obraćamo zato na sve sokolske članove, kao i na sve prijatelje sokolstva, da nam pošalju sve dokumente o dobrim sokolskim članovima Srba, Hrvata i Slovenaca za vieme prošloga i velikoga rata.

Odpočinjemo sa jugoslavenskim dobrovoljcima a sokolskim članovima, o kojima smo već prikupili priličan materijal, i iznosimo ga verno, kako sledi.

I.

Sokoli Jugoslavenski Dobrovoljci

1. **Јосиф И. Кршковић**, са Сушака, трговачки помоћник, Хрват, извршујући члан хрв. сокола на Сушаку, жупа Зрињско-Франкопанска. Добровољад легије 8 пука, Дунавске дивизије од године 1916. т. ј. од заробљеништва у Русији.

2. **Фрањо Сајовец**, из Птуја (Словенија), практикант. Соко 1913 у Новом Месту, 1919 у Птују. Год. 1915. мј. августа ступио у добров. одред, у септембру стигао у Скопље, за неколико дана на фронт. 13/X. 1915 на буг. фронту рањен у десни лакат, те као рањеник падне у Приштини у ропство, одакле буде пуштен након слома. — Инвалид, сакат у десну руку.

3. **Винко Ценчић**, Локве, (Хрватска), трговац, Хрват. Соко од г. 1912—1914. у Америци, Joliet-Ills. 15/VI. 1917. јавно се у легији „чета Зрињски Франкопан“, стигао у Би-

зерту (Африка), свршио официрски курс и тамо остао као учитељ добровољаца до слома, отуд крене за Скопље, а онда у Тиват.

4. **Илија Борковић**, из Сиња (Далм.) прив. чиновник. Хрват. Тајник сок. друштва од 1908—1914. у хрв. соколу у Сињу. Почетком рата пребегао у Србију и ступио у српску војску, 13/X. 1915 рањен од Бугара и послан као рањеник у Италију и Француску. 27/I. 1918. оде у Америку за сабирање добровољаца. 1/II. 1919. позван у домовину.

5. **Алексије Ухарник**, Загреб-Ново Место (Словенија), monter и типограф, Словенац. Члан хрв. сокола у Загребу 1905/6, после у Љубљани и Опатији. Год. 1914. заробљен у Русији. У марту 1916. ступио у I. српску добровољ. дивиз. у Одесу, борио се у Добруди, после оболио и послат на опоравак у Владивосток. Јануара 1919. стигао у домовину као инвалид.

6. **Арнолд Шрајер**, из Митровице н/С., учитељ, Хрват. Тајник хрв. сокола у Руми од 1906 до сада. Год. 1914. заробљен у Србији, 1915. послат преко Албаније у Италију па у Француску. Тамо се јавио у добровољце и служио код жандармерије одакле је г. 1919. мјесеца марта отпуштен као учитељ.

7. **Родољуб Папић**, из Бугојна у Босни, Србин, Од 1910—1914. у Бугојну као извршујући члан сокола. После слома А. У. ступио у срп. војску (хаубичка батерија дравске дивизије). Од 2/XI. 1918. до 1/I 1919 у Љубљани у месној служби, од 1/II. до 24 IV. на демаркационој црти у Шпиљу.

8. **Милан Љ. Поповић**, из Вишеграда у Босни, Србин, колар. Соко 1 годину у Прагу и 1 год. у Сарајеву. У Русији заробљен 2/III. 1917. 20/III. ступио у I. срп. добров. дивиз. у Русији, на солунски фронт стигао у Јануару 1918. и борио се у II. чети III. бат. XXI. пеш. пука Вард. дивиз., те се још и сад у Призрену налази.

9. **Миланко Смиљанић**, из Аде у Бачкој, Србин. Оснивач и старешина сокола од 1909—1915. у Америци, Detroit Michigan. 1915. стигао у Солун, после тога у Србију и Црну Гору Пећ 1916. буде додијељен 2. чети II. бат. I. пука. 25/III. 1917. оболио и буде послан у Африку на боловање а 1918. врати се и буде додељен II. пук (југосл.) I. бат. 3. чета.

10. **Фране Брнчић**, из Грижана у Приморју, Хрват, механичар. 1903—1910. члан Грижанско-Белградског хрв. сокола. 1914. у почетку рата пребегао са 5 другова у Србију. 26/IX. пријавио се у срп. војску и служио до повлачења. По-

четком маја 1917. пријавио се у Француској у легију те дошао на солунски фронт и борно се све досад.

11. **Божо Вучуревић**, из Требиња у Херцеговини, Србин, постолар. Соко од 1909—11. у Требињу. 1916. као заробљеник у Русији, ступио у југосл. легију VI. пеш. пук. II. добровољ. дивизије. У борбама од 1917. до слома солунског фронта.

12. **Васо Гајић**, из Кола-Бањалука у Босни, Србин, ђак. Соко од 1907—1914. у Бањалуци и Загребу. 19/VI. 1916. пребјегао у Италију. 5/V. 1918. ступио као добровољац и борио се против А. У. (Montelo) на тал. фронту. После тога дошао у Груж, те 12/V. 1919. отпуштен ради штудија.

13. **Антон Кржишник**, из Подобено 1/2 Пољане у Словенији, Словенац, студ. права. Соко за време студија у Прагу — „I. прашки Сокол“. 25/II. 1915. позван у војску, а 25/VII. 1915. пребјегао у Италију. 8/VI. 1918. уврштен у југослав. легију, те досад служио — III. чета IV. бат. 29. пука. Сад отпуштен ради наставка штудија.

14. **Војин Палексић**, из Бугојна у Босни, Србин, обућар, Соко од 1909—1914. у Бугојну. 25/II. 1915. пребјегао у Русију, у мају 1915. ступио у I. југосл. див. II пук у Одеси. 15. августа 1916. ступио у борбу против Бугара, 20. септ. од Бугара заробљен и остао тамо до слома. Из Ниша отпуштен кући.

15. **Драгутин Фантои**, из Делница, Хрват, кројач, Соко од 1908—1914. у Делницама. 1914. пребјегао код Дудовице у Србију. У ропству био до повлачења срп. војске, након тога у Италији и Француској. У српску војску јавио се у септ. 1918., у новембру стигао у Солун, отуда у Митровицу и Пећ, 24. пуку вардар. дивизије.

16. **Прерад Прерадовић**, из Батроваца срез Шидски, Србин, студ. права. Соко у Новом Саду. 23. септ. 1916. пребјегао у Русију. 14. окт. 1916. у I. срп. добров. див. у Одеси, као потпоручник. Касније додељен комитском одреду. Јавио се за Солун, камо је стигао 21. априла 1917. и додељен у IV. пеш. пук. I. бат. I. чета и у свим борбама учествовао до 6. маја 1919. Као студент отпуштен.

17. **Драг. М. Шалић**, из Марковог-села срез Петриња, Србин, студ. права. Соко у Земуну. Маја 1916. заробљен у Русији, 18. авг. примљен у II. српску добровољачку дивизију. 18. авг. 1918. кренуо за Солун, куда је стигао новембра и распоређен у XII. пешад. пук „цава Лазара“ шумадијске дивизије. На положају од I/XII. 1917. између Соколовца и Ве-

треника, у свим борбама до 1. маја 1919. када је био разрешен.

18. **Вилко Сфилигој**, из Доброва, опћина Биљана покр. Гориска Градишчанска, Словенац, поштар. Соко од 1909 до 1914. Доброво. 2. нов. 1916. заробљен у Италији, 2. јуна 1918. ступио у добров. одред код VIII. тал. армије. 4. фебр. 1919. распоређен у II. југосл. пук, сада XXIX. пеш. пук I. чета III. батаљон. Од 1. маја 1919. налази се у штабу истога пука.

19. **Јово Штулић**, из Суботке код Пакраца, Србин, трг. помоћник, 1913. срп. соко у Пакрацу и Плетерница хрв. соко. Пребегао у Србију, код повлачења кроз Албанију пређе Талијанима, одакле као заробљеник дође у Француску. 20./XI. 1917. јави се у српску војску, где је био у канцеларији ради слаба здравља. Сада је у штабу XXIX. пеш. пука у Котору.

20. **Станко Станић**, из Горице, Словенац, грађев. писар, Љубљана Соко II. Прешао на фронт у Србији. Преко Албаније за одступа дошао у Валону, те по Талијанима у Италији заробљен. Јула 1916. превезен у Француску. Јавио се у XXI. чешки пук, затим прешао у Солун IX. пеш. пуку маја 1918.

21. **Стеван Прокин**, из Боботе, срез Вуковар, Србин, кројач. Соко од 1909—1911. у Вуковару. 31. IV. заробљен на руском фронту. Јавио се у српску војску 17. авг. 1917. Оде за Солун, додељен I. чети, I. бат. XIII. пеш. пука тимочке дивизије. 2. септ. рањен и изгуби ногу. Као инвалид отпуштен.

22. **Нико Фржоп**, Хрват, Соко у Водицама у Далмацији. 1914. заробљен у Србији. Дошао у Француску и јавио се у срп. војску, додељен у штаб моравске дивизије. Премештен српској мисији у Загреб, затим I. далматинској чети у Оточац.

23. **Љубо Пудар**, из Чапљине, Србин, столар. Соко у Чапљини. 1916. у Русији јавио се као добровољац. Борио се у Добруци. Рањен у леву руку, постао инвалид. У Солуну додељен у V. чету неборачку, а кашње у ручно слагалиште моравске дивизије, где се и данас налази.

24. **Јован Јагодић**, из Стари Пављана, опћ. Гудовац з. и. Беловар, Србин, Соко у Кливланду, Охајо, Америка. На Видовдан 1917. јавио се у српску легију. Преко Енглеске и Француске дошао је у Солун, где је I. септ. 1918. отпочео борбу са Бугарима. Сада у Црквеници у IV. чети II. бат. V. пука „Краља Милана“.

25. **Антоније Ђурић**, из Царевог поља, срез Требиње, Србин, Соко од 1909—1915. Oakland, Калифорнија, (читај Окланд) 15. I. 1915. запутио се преко Италије и Грчке у

Солун, па Скопље. Додељен добровољачком одреду у Криволак, феб. 1916. послан је на фронт. Код одступа дође на Крф, затим на солунски фронт, сада је у Загребу у IV. пеш. пуку „Стевана Немање“ као ордонанс код штаба.

26. **Станиша Грујић**, из Капривне, срез Градачац у Босни, Србин, студ. права, соко од 1913—1914. Капривна и Тузла. 1916. предао се Талијанима. Молбу, да га упуте срп. војном аташеју у Риму, не уважише, па га тек почетком 1918. пустише у српску војску. Борио се до последњих операција, када болести ради буде отпуштен на годину дана.

27. **Богдан Турудија**, из Вос. Градишке, Србин, студ. пољопривредне школе у Бечу. Соко Вос. Градишка. Августа 1916. предао се у Италији. Новембра 1917. пустише га у срп. војску те би додељен XXI. пеш. пуку на положају. 7. априла 1919. решен је војне дужности да настави науке.

28. **Стојан Пажин**, Србин, 1914. срп. соко у Лијевну. 10. јуна 1915. дезертирао у Италију. 28. маја 1917. примљен у Југославенску дивизију, где се борио до слома аустријског фронта. Сада на дужности код III. чете, IV, бат. XXIX. пеш. пука у Котору.

29. **Ђуро Егић**, из Костајнице, Србин, казанија, од 1909—1919. срп. соко у Костајници. Јан 1915. пребегао у Русију. Маја 1916. примљен у I. срп. добровољачку дивизију, III. чета, I. бат. I. пука. Борио се у Добруци, рањен те отпуштен као неспособан. Радио у војном арсеналу. Септ. 1918. јавио се код I. срп. етап. команде у Одеси, где је служио до 1. феб. 1919. када је послан кући.

30. **Петар Љубетић**, Хрват, соко у Аутофагаста (Чиле). 1917. отпутовао из Америке и јавио се у срп. војску. Сада у I. чети, I. бат. XXX. п. пука.

31. **Шимун Пивалица**, Хрват, соко од 1915—1917. у Сакраменту (Калифорнија). Маја 1917. јавио се као добровољац те кренуо из Америке у Солун, стигао октобра и додељен тимочној дивизији. Борио се и суделовао код продора фронта. Сада у Сплиту III. чета, II. бат. XIII. пеш. пука.

32. **Васо Поморишац**, из Модоша (Банат), Србин, студ. сликарства, 1912. срп. соко у Новом Саду. 1914. заробљен у Галицији. 1915. на молбу додељен у логор у Козлов. 1916. марта отпремљен у Одесу у I. добров. дивизију III. чета I. бат. III. п. пука. Борио се у Добруци где је и тешко рањен. Дошавши у Солун додељен врх. команди као ратни сликар. 10. апр. 1919. пуштен је да настави науке.

33. **Антон Антић**, из Шепурина код Шибеника, Хрват, механичар, 1906.—1916. хрв. соко, Њујорк. 1916. јавио се у

Легију и кренуо у Европу. У Солуну служио у ауто-команди. Стпуштен почетком 1919.

34. **Бенедикт Црнечки**, из Ступника кот. Загреб, Хрват, тргов. помоћник, 1913. хрв. соко Шибриген (Висканцен држава). 16. авг. 1917. отишао са четом „Зрињски“, у Солуну уврштен у дрињску дивизију. Код Велеса рањен. Сада у XXIII. пуку, I. чету, II. бат. у Радовишту.

35. **Данило Шкауца**, из Шибеника, Хрват, виноградар, од оснутка до 1914. хрв. соко Шибеник. 1914. пребеглао из војске у Србију. 1915. ступио као борац у српску војску. 1916. отступио на Крф.

36. **Симо Пантелић**, из Двора, Србин, ђак трг. академије. 1910.—1914. срп. соко Двор и Ср. Карловци. 1916. заробљен у Русији. 25. авг. 1915. додељен I. срп. добров. дивизији III. пука, III. бат. II. чете. Борио се у Добруци а касније на солунском фронту, где је био у XXI. п. пуку југослав. дивизије. 20. фебр. 1919. буде као ђак разрешен.

37. **Бошко Веселиновић**, из Митровице, Србин, трговац, Рума срп. соко и 1913.—1915. срп. соко Екрон (Охајо). 1915. крене из Америке сам у Европу и јави се у Скопљу у I. пешадијску подофицирску школу, одатле на фронту код Дервенте, затим на Власину, где буде по Бугарима заробљен. У Софији га препознаду и доведу у Загреб у затвор, но након 15 месеци буде ослобођен.

38. **Ристо Ковачевић**, из Бос. Крупе, Србин, деф. дневничар суда. 1910.—13. срп. соко у Бос. Крупи. 1916. у Албанији предао се Талијанима. 1918. марта ступио у VII. пеш. пук на македонском фронту. После болести додељен у XXIV. пеш. пуку и био на дужности у Метохији и на Косову.

39. **Иван Стошић**, из Огулина, Хрват, жељ. инспектор вагона, староста хрв. сокола у Мексипорту (Пенсилванија). 15. јула 1917. пошао са четом Зрињских и Франкопана за Визерту. Уврштен у дунавску дивизију IX. пука. Пред офанзиву у комбиновани охридски одред, где се и данас налази.

40. **Светозар Секулић**, из Бос. Крупе, Србин, ђак, Краљево (Србија). 1914. ступио у српске добровољце у Краљеву као ђак. Сада је у XIII. пеш. пуку „Хајдук Вељка“ III. чета I. бат. у Вањој Луци.

41. **Дане Крајновић**, из Брувна срез Грачац, Србин, земљоделац (пожач), соко у Милвоки у Сев. Америци. 1915. 12. јуна кренуо из Америке, у Црну Гору уврштен у андријевачки батаљон, I. чету и борио се на Црном Врху, на одступу командован је у X. арт. пук шумадијске дивизије.

Заробљен по Аустријанцима. Радио под именом Марковић из Шаторне округ Крагујевац, како је у списку. Када су Срби дошли ступио је у IV. I. п. чету I. бат.

42. Стеван Цревар из Вргинмоста, Србин, пекар. 1915. соко у Јунгстону (Охајо). 1916. ступио у добровољце и борио се на бугарском фронту.

43. Јерко Анзуловић, Хрват из Новогграда у Далмацији, поседник. 1907—1914. хрв. соко у Новом Граду. 14. маја 1917. заробљен у Италији. 28. маја 1918. ступио у југослав. легију и борио се на тиролском фронту до расула Аустро-Угарске. 3. фебр. 1919. вратио се у домовину и додељен III. чети IV. бат. XXIX. п. пука.

44. Антон Срдар, из Каштел Гомилице, Хрват, грађ. подузетник, 1912. соко у Солуну. 20. дец. 1915. заробљен у Италији. 20. дец. 1916. стигао на Крф па у Солун, где је додељен у хаубичку батерију шумадијске дивизије на положају код „Голо било“. Премештен у пионирски полубатаљон шумадијске дивизије.

45. Едуард Петелка, из Расиње срез Лудбрег, Хрват, бивши грунтозничар, 1908.—1911. соко у Карловцу. 1914. заробљен у Србији. За повлачења као заробљеник дошао у Француску. 1918. јануара јавио се као српски добровољац, те је дошао на солунски фронт и борио на Кајмакчалану.

46. Новак Нинковић, из Нецвећа срез Требиње, Србин, машински помоћник, 1912.—1914. соко у Гери (Индијана, Сев. Америка). Октобра 1914. јавио се у војску. Борио се до капитулације Црне Горе, онда се повукоше преко Скадра и споји се у Љешу са српском војском. Затим је суделовао из солунском фронту све до разбијања фронта 1918. Сада је у Сарајеву.

47. Петар Јаковац, из Пакраца, Хрват, обућар, 1912. до 1914. хрв. соко у Пакрацу. 13. маја 1915. предао се Русима. 27. октобра 1914. ступио у XIV. пук. II. бат. IV. чета, те суделовао у борбама на солунском фронту.

48. Анте Дефранцесхи, из Лижњана срез Пула, Хрват, учитељ. 1912.—1913. соко у Медудину код Пуле, 1913. до 1914. сл. соко у Портероза. Заробљен у Русији ступио 1917. у добровољачки корпус. На солунски фронт стигао септембра 1918., тако да у борбу није ни дошао. Служио је у легији до априла 1919.

49. Петар Караџић, из Велике Кикинде (Банат), Србин, трг. помоћник, од 1909.—1911. хрв. соко у Винковцима. 1. дец. 1914. предао се српској војсци и ступио као добровољац, те као такав суделовао у свим борбама до краја.

50. **Танасије Вуковић**, из Голубрића срез Книн, Србин, творнички радник, 1917. соко у Колумбус (Охајо, Сев. Америка). 1917. ступио у српску војску и борио се на солунском фронту.

51. **Никола Николић**, из Фоче, Србин, столар, од 1910. до 1914. срп. соко у Фочи. Пред рат прешао у Србију и јавио се одмах у војску чим је рат букнуо. Служио у лимској бригади, добровољачком одреду, те у дринској дивизији, провијант колони, камо и данас спада, само је одкомандован делегацији савске дивизијске области на Реци.

52. **Видак Драгичевић**, из Требижата опћ. Чапљина, Хрват, од 1910.—1913. хрв. соко у Чапљини, 1915. соко у Филадельфији, 1916.—1917. соко у Соуту (Бетлехем). Јуна 1917. отпутовао са осталим добровољцима из Америке у Солун. Служи у III. чети III. бат. XXIX. пеш. пука. У борбама није суделовао.

53. **Фрањо Вулч**, из Леобена (Штајерска), Словенац, од 1908.—1912. соко у Ајдовчини (Горишка), 1912. соко у Трсту. Августа 1914. пребеглао Русима. 1915. јавио се у II. чету II. пука I. српске добровољачке дивизије. Борио се у Добруци, где је и одликован, касније у солунским борбама, затим у Албанији и Црној Гори.

54. **Василије Орлић**, из Оточца, Србин, студент права, срп. соко у Оточцу. Децембра 1916. јавио се као добровољац. Од новембра 1917. учествовао на македонском фронту до априла 1919. у XXIII. пеш. пуку и у I. југославенском.

55. **Јаков Марковић**, из Рожата, опћ. Ријека Дубровачка, срез Дубровник, Хрват, морнар-конобар, од 1911. до 1917. хрв. соко у Сан Франциску (Калифорнија). Јавио се у југославенску легију августа 1918. У борбама није суделовао.

56. **Цветко Дамјановић**, из Скарића срез Градачац (Босна), Србин, трг. помоћник, од 1908.—1913. срп. соко у у Брчком. У Русију пребеглао. Јавио се у српску војску и служио у митраљеском одељењу XIV. пука. Учествовао у борбама на солунском фронту до 8. јуна 1918.

57. **Илија Г. Милојевић**, из Требиња, Србин, економ, од 1911—1917. срп. соко у Чикагу (Америка). Као добровољац из Америке 1917. отишао. Додељен у I. југославенски пук. Сада у XXVIII. п. пуку.

58. **Пајо Г. Перенчевић**, из Селишта код Костајнице, Србин, трг. помоћник, соко 1912. у Петрињи, 1913—14. у Детроит (Мичиган), 1916—18. Јунгстон (Охајо). 25. авг. 1918. јавио се у легију. У борбама није учествовао, али је остао на дужности, за одржање реда у Црној Гори.

59. **Душан И. Кокотовић**, из Косиња, срез Перушић (Лика), Србин, оврховодитељ. Од оснотка до 1914. срп. соко у Столцу. 16. јуна 1916. као добровољац у III. пуку I. срп. добров. дивиз. Суделовао у борбама у Добруци. 1918. дође у Солун у службу у интендантуру главне војне станице у Солуну за помоћног благајника, где се и сада налази.

60. **Лазар Бањанин**, из Јошана, срез удбински, Србин, трг. помоћник; соко 1913 у Госпићу, 1914. био у Србији и на почетку рата јавно се као добровољац. Као рањен дошао у болницу у Скопље. Затим борио се против Бугара, поново рањен у ноге 1915. и остао неспособан.

61. **Гашо М. Милићевић**, из Билећа у Херцеговини, Србин, касарин, соко 1911. у Вјуг Монтани (Америка). Добровољно прешао из Америке. Од 22. фебр. 1915. војник у Црној Гори, а после на солунском фронту у II. чети, III. бат. XI. пеш. пука.

62. **Милан Шкоро**, из Баћевића, Мостар, Србин, соко 2 год. у Сан Лују (Америка): 1915. прешао добровољно и јавно се у Србији и суделовао у свим бојевима од повлачења до краја.

63. **Петар Жувела**, из Веле Луке на Корчули, Хрват, тежак, соко од 1915—17. из Сакраментa (Калифорнија); 22. V. 1917. ступио у Југославенску легију, коју је сакупио пуковник Милан Прибићевић. На солунском фронту суделовао у борбама до краја.

64. **Јуре Пинтар**, из Синца, срез Оточац, Хрват, кувар, соко од 1907—17. у Њујорку. 15. јула 1917. као добровољац кренуо са четом „Зрињски“ из Пидбурга (Америка), на солунски фронт, и доделише га IV. чети, II. бат. V. п. пука „Краља Милана“.

65. **Вицко Лулић**, из Тршња срез Корчула, Хрват, рибар и конобар, 1909—12. хрв. соко у Вест Окланду у Калифорнији. 14. авг. 1918. уписао се у југославенску легију, код српске војне мисије у Сан Франциску. У борбама није суделовао.

66. **Никола Андрић**, Зворник, Србин, бријач, соко од 1912—13. у Сребреници. Маја 1916. пребеглао у Русију и јавно се у добровољце у IV. ч. I. бат. IV. пеш. пук „Стевана Немање“. Борио се у Добруци где је рањен. 1918. стигао у Солун, и додељен у I. чету, I. бат. II. п. пука, сада у XXIX. п. пуку југославенске дивизије. Јуна 1918. послан у болницу ради туберкулозе. Априла 1919. упућен у јединицу на Цетиње, где је добио 60 дана боловања.

67. **Јован Константиновић**, из Примишља, срез Слуњ, Србин, лим. помоћник, соко од 1905—1906. у Београду. Фебруара 1916. ступио у Русији у I. добров. див. II. пук, I. бат. IV. чета. Борио се у Добруци. 1917. послан на солунски фронт и додељен IV. ч. II. бат. VIII. пеш. пука. Тешко рањен септ. 1918. сада чека да буде отпуштен.

68. **Максим Мустур**, из Ђеновића, Бока Которска, Србин, трговац, соко од 1910—14. у Ђеновићу. Побеглао из Аустријске војске, ступио као добровољац у Србији 1914. Борио се стално у више борби.

69. **Саво Мустур**, из Ђеновића, Бока Которска, Србин, гостиничар, соко од 1910. у Ђеновићу. Пребеглао из Аустријске војске, ступио у Србији 1914. као добровољац, борио се у више битака. Инвалид без десне ноге.

70. **Никола Марић**, из Ђеновића, Бока Которска, Србин, морнар, соко од 1910. у Ђеновићу. Пребеглао из Аустријске војске, ступио у Србији 1914. као добровољац, стално се борио у више борби.

71. **Светозар Трифуновић**, из Катинаца, срез Слатина, Србин, опћ. благајник и бележник, ери, соко од 1909—1914. у Руми. 1914. пребеглао у српску војску и као добровољац суделовао у свим борбама пре и за време повлачења у III. чети I. бат. XVI. п. пука. После Крфа на Солун где је рањен и онеспособљен за борбу, те додељен као књиговођа одељењу војне одеће у Скопљу.

72. **Стево Ковачевић**, из Вилећа у Херцеговини, Србин, земљодјелац, соко од 1913—14. у Бјут Монтани (Америка) 1915. као добровољац дошао из Америке. Учествовао у борбама на солунском фронту. Рањен у ногу код Витоља 1918.

[(Наставиће се)]

Pravila *

sokolske župe v

Ime in sedež.

Čl. 1. Župa se imenuje sokolska župa v

Namen.

Čl. 2. Namen župe je voditi, nadzirati in podpirati delo v njej učlanjenih društev.

* U br. 11. i 12. našega lista od god. 1919. doneli smo obrasce pravila Sokolskog Saveza i sokolskih društava; danas donosimo i obrasce pravila sokolske župe. Svi ovi obrasci primljeni su na sednicama uprave Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca, i važe načelno.

Sredstva.

Čl. 8. Svoj namen dosega župa:

- a) da skrbi za gojenje telesnih vaj ter uvedbo enotnega telovadnega sestava in enotne metode;
- b) da prireja shode, javne telovadbe, tekme, slavnosti, župne in okrožne zlete;
- c) da pošilja vaditelje in nadzornike po društvih združenih v župi;
- d) da prireja predavanja ter izdaja in zalaga razprave in spore mereče na povzdigo telesnih in нравnih moči v narodu;
- e) da gmotno in нравno podpira društvo;
- f) da skrbi za ustanovitev novih društev;
- g) s pomočjo denarnih prispevkov, ki ih plačujejo društva župi.

Članstvo.

Čl. 4. Član župe mora biti vsako sokolsko društvo, ki se ustanovi v okrožju dotične župe.

Član 5. Član župe preneha biti društvo:

- a) ako ga starešinstvo Sokolskega Saveza sporazumno z njim prideli kaki župi;
- b) ako na način veljaven po njegovih pravilih preneha biti sokolsko društvo;
- c) ako se na sklep župnega odbora izključi iz župe ter preneha biti s tem sokolsko društvo. Izključi se, ako ne izpolnjuje svojih dolžnosti.

Izključeno društvo ima pravico 3 mesece po prejemu odbrovega sklepa pismeno se prizvati na župni občni zbor proti katerega sklepu ima priziv na starešinstvo Saveza.

Pravice in dolžnosti članstva.

Čl. 6. Vsako od žup sprejeto društvo ima pravico biti deležno vseh koristi župnega delovanja, kakršno ima v mislih čl. 3. in se udeleževati vseh volitev v župi.

Čl. 7. Dolžnosti vsakega v župi se nahajajočega društva so:

- a) plačevati prispevke za župo, ki jih je določil župni občni zbor in to najkasneje do konca avgusta upravnega leta, ki se pričinja s 1. januarjem. Novo ustanovljeno društvo je v letu ustanovitve popolnoma prosto župnih prispevkov;

- b) plačevati predpisani sokolski davek ;
- c) udeleževati se župnih javnih telovadb in tekem, prirediti po možnosti vsaj enkrat v letu krajevno javno telovadbo in sicer skupno z drugimi društvi ali pa samo ;
- d) pošiljati zastopnike na župne shode ;
- e) pošiljati vadiatelje v župni vaditeljski tečaj ;
- f) pošiljati v določenom času župnemu odboru ozir. vadiateljskemu zboru statistična poročila in poročila o svojem delovanju ;
- g) izvrševati vse župne in savezne odredbe.

Uprava župe.

Čl 8 Upravne zadeve župe upravlja občni zbor in župni odbor, telovadne zadeve pa župni vaditeljski zbor.

Občni zbor.

Čl. 9. Redni župni občni zbor sklicuje odbor vsako leto v mesecu januarju ali pa v prvi polovici meseca februarja. Izredni občni zbor more sklicati odbor ako se iskaže potreba; sklicati ga pa mora ako to zahteva $\frac{1}{3}$ v župi združenih društev.

Čl 10 Pristop na župni občni zbor s posvetovalno pravico imajo vsi člani župnih društev, glasovalno in volilno pravico pa imajo zastopniki društev, ki so bili izvoljeni na rednem društvenem občnem zboru. Vsako društvo pošilje za vsakih 100 izvršujočih članov po enega zastopnika, na vsak pribit k članov pripade tudi jeden zastopnik. Vsako društvo pa ima pravico na najmanj enega in največ 5 zastopnik v.

Čl 11 Obravnave občnega zbora so javne.

Čl 12 Občni zbor je sklepčen ako je zastopana $\frac{1}{2}$ v župi se nahajajočih društev. Za slučaj, da bi se ne sešlo zadostno število članov, sklicuje se z istim naznanilom drugi občni zbor in sicer na isti dan za 1 uro pozneje s pristavkom, da morajo navzoči zastopniki sklepati veljavno ne glede na število zastopanih društev, toda samo o predmetih, ki so na dnevnem redu. Izjemo opsega čl. 31. pravil.

Čl 13. Sklepa in voli se z nadpolovično večino glasov. Pri enakem številu glasov odločuje glas predsedujočega, ki drugače ne glasuje, pri volitvah odločuje v tem slučaju žreb. Vse volitve se vrše tajno po glasovnicah, ki jih mora vsak društveni

zastopnik podati osebno. Aklamacija je samo tedaj dopustna, ako jo sklene občni zbor.

Čl. 14. Občnemu zboru predseduje župni starosta ali njegov namestnik; v njih odsotnosti pa samo za slučaj od občnega zbora izvoljeni predsednik

Čl. 15. Občni zbor sklepa o vseh župnih zadevah, posebno pa mu je pridržano:

a) voliti župni odbor t. j. starosto, 2 podstarosti, načelnika ter 2 podnačelnika, na predlog prednjačkega zbora, tajnika blagajnika, predsednika v župni izobraževalni in naraščajski odsek, 3 pregledovalce računov in 3 namestnike.

V župni odbor spada nadalje toliko drugih članov kolikor je društev v župi;

b) voliti razsodišče 5 članov;

c) določevati višino župnih prispevkov;

d) odobriti poročilo župnega odbora, pregledovalcev računov in vaditeljskega zbora;

e) sklepati o spremembi pravil, kakor tudi razlaganje posameznih določil, ako bi radi njih nastalo kako nespোরazumljenje;

f) odločevati o prizivih društev proti sklepom župnega odbora;

g) sklepati o razdružitvi župe po prejšnjem dovoljenju Sokolskega Saveza SHS.

Župni odbor.

Čl. 16. Za eno leto izvoljeni župni odbor sestoji iz staroste, 2 podstarosti, načelnika, 2 podnačelnika, tajnika, blagajnika, predsednika župnega izobraževalnega odseka (za naraščaj) in iz toliko drugih članov, kolikor je društev v župi.

Starosta, načelnik, tajnik, blagajnik, predsednik izobraževalnega odseka in odseka za naraščaj tvorijo župno predsedstvo in morajo imeti stalno bivališče na sedežu župe.

Čl. 17. Župni odbor, kateremu predseduje starosta, ali če je zadržan njegov namestnik, prične svoje delovanje takoj po izvolitvi

Čl. 18. Sedež župe je obenem sedež župnega odbora. Odborova seja se mora vršiti vsaj 1 na $\frac{1}{4}$ leta. Sklicuje jo župno predsedstvo in ki jo mora naznaniti 1 teden preje odborovim

članom. Seja predsedstva se mora vršiti vsaj vsaki mesec enkrat ali na zahtevo $\frac{1}{3}$ članov odbora župe.

Čl. 19. Starosta zastopa župo proti drugim osebam in oblastvom. Listine s katerimi se župa pravno obvezuje morata podpisati starosta ozir, njegov namestnik in tajnik. Listine druge vrste, dopise, podpisuje starosta ali tudi tajnik sam, za odseke, predsednik odsekov, če se tičejo telovadbe pa načelnik.

Čl. 20. Da župni odbor veljavno sklepa, je treba navzočnosti vsaj polovico članov. Navzoči sklepajo z nadpolovično večino glasov. Pri enakosti glasov odločuje predsedujoči, ki sicer ne glasuje.

Čl. 21. Župni odbor ureja notranje in zunanje zadeve župe, v kolikor niso pridržane občnemu zboru. Posebno pa:

a) sklicuje pismeno župne občne zборе, katerih vzpored mora naznaniti 14 dni preje;

b) podaja občnemu zboru predloge in poročila o svojem delovanju v vseh po pravilih določenih smereh;

c) določa sporazumno z društvom, katerega se tiče, kraj in čas shoda župne javne telovadbe in župnih zletov;

d) pobira župne prispevke in upravlja župno imetje;

e) pobira sokolski davek;

f) sprejema na novo priglašena društva v župno zvezo;

g) deliti župo po potrebi v mejah teh pravil v manjše skupine t. j. okrožja, ki morajo obsegati najmanj 3 v župi združena društva, to pa v prid izdatnejšemu delu na telovadnem polju. Društva, ki so združena v okrožju, volijo svojega načelnika, podnačelnika in zapisnikarja. Vsako podjetje okrožja mora biti odobreno od župnega predsedstva.

Namestniki.

Čl. 22. Namestnike članov predsedstva in odbora kliče starosta v predsedstvo ozir. v odbor, če se kak član predsedstva ali odbora iz tehtnih vzrokov ne more udeleževati dela predsedstva ozir. odbora, ali če izstopi. Za nenavzoče člane odbora glasujejo navzoči namestniki. Treba je torej, da so namestniki navzoči pri vsaki odborovi seji. Namestniki članov predsedstva se kličejo v tistem redu, kakor so bili drug za drugim po številu glasov izvoljeni; ob enakem številu glasov odloča žreb.

Računski pregledniki.

Čl. 23. Računski pregledniki bde nad denarnim gospodarstvom odbora, pregledujejo račune, ter poročajo o tem župnemu odboru in občnemu zboru in stavijo potrebne predloge.

Župni vaditeljski zbor.

Čl. 24. Župni vaditeljski zbor sestoji :

- a) iz župnega načelnika in 2 podnačelnika, katerega izvoli na predlog vaditeljskega zbora župni občni zbor ;
- b) iz vseh načelnikov in podnačelnikov v župi združenih društev.

Čl. 25. Vaditeljski zbor skrbi za redno strokovno poslovanje župe in za izpolnjevanje njene naloge iz stališča telovadne vzgoje in tekmovalnega napredka ; voli iz svoje srede tekmovalne sodnike.

Župna javna telovadba.

Čl. 26. Župni in okrožni zleti in javne telovadbe naj se vrše menjaje v krajih župnega okoliša.

Čl. 27. Društvo, v katerega kraju se vrši župni ali okrožni zlet, določa vsposed, kateri pa mora hiti odobren od župnega odbora in prednjačkega zbora.

Vspored javne telovadbe sestavlja župni vaditeljski zbor, kojega mora predložiti odboru v potrjenje, tehnično vodstvo zleta pa pripada izključno župnemu prednjačkemu zboru.

Upravna doba.

Čl. 28. Upravna doba se prične s 1. januarjem in neha z 31. decembrom vsakega leta.

Sokolsko sodišče.

Čl. 29. Sokolsko sodišče razsoja spore, ki so nastali :

- a) med člani župe ;
- b) med člani župe in odbora ;
- c) med člani odbora, in
- d) med člani župe in člani odbora.

To so spori, ki so narasli iz župnih razmer ali pri župnih nastopih in poslih.

Sokolsko sodišče sestaja iz 5 članov veljavnih na občnem zboru za dobo 1 leta.

Vsaka stranka imenuje po 1 zastopnika.

Postopek sodišča prične:

1. Na željo odborovo.
2. Na zahtevo člana v lastni zadevi.

Prošnjo za postopek je vložiti pismo na predsednika. V njej je navesti po možnosti tudi svojega zastopnika. Predsednik mora potrebno ukreniti, da imenuje vsaka stranka svojega zastopnika in odrediti razpravo. Ako tekom 3 dni po pozivu stranka ne imenuje svojega zastopnika, ga ima župno predsedstvo pravico imenovati.

Sokolsko sodišče raspravlja tajno in posluje na podlagi svojega poslovnika. Sklepa se z nadpolovično večino glasov; pri enakem številu odločuje predsednik, ki sicer ne glasuje. Svojo razsodbo mora sporočiti obema strankama in župnemu predsedstvu v izvršitev razsodbe.

Proti odločbam sokolskega sodišča ni priziva.

Kazni.

Čl. 30. Kazni, ki jih sme izreči sokolsko sodišče ali župni odbor so: a) opomin, b) ukor, c) prepoved nošnje kroja na določen čas, d) izključitev.

Razdružitev.

Čl. 31. Župa ne sme brez prejšnjega dovoljenja Sokolskega Saveza SHS niti izstopiti, niti se razdružiti. Za razdružitev je v slučaju dovolitve potrebna $\frac{3}{4}$ vseh društev ozir. $\frac{3}{4}$ vseh zastopnikov, ki so navzoči na občnem zboru. V zadnjem slučaju pa se morajo najmanj $\frac{2}{3}$ društev, ki pripadajo župi, udeležiti občnega zbora. V slučaju take razdružitve pripade župno premoženje Sokolskemu Savezu SHS.

Za naše sestre!

Kod starog, predratnog, plemenskog i maloga sokolstva našega, bio je, i vladao je jedan čudan, i ružan običaj: naše sestre, kćeri, matere i žene, mogle su biti sokolskim članovima, mogle su nositi svečano i vežbačko odelo sokolsko, mogle su i morale su vežbati, pešačiti, sudelovati kod svih sokolskih poduzeća, mogle su sakupljati, i davati, darove i dobrovoljne priloge, — ali jedno nisu

nikada mogle, jedno nisu nikada postigle, jedno nisu nikada bile dostojne, da se sa braćom izjednače u pravima sokolskim, kao što su u dužnostima bile, izjednačene! I najviše što su mogle da izvojuju, ili isprosjače, za sebe, to je bilo to, da dobiju svoje zasebne i posebne t. zv. ženske odseke, kao neku milostivu probu i pokušaj, da se vidi, što u opće može biti u sokolstvu od njih!

Ako tražimo razloge zašto je tako bilo, teško možemo da ih nadjemo! Ako ih nadjemo, one ne podnose kritiku zdravoga razuma! Sve što god nam se pruži u tome pravcu, a treba da govori odrešito i jasno za sekundaran i inferijoran položaj naših sestara u sokolstvu, sve je predrasuda, atavizam, ignoranstvo i laž! Na našoj sokolskoj prošlosti leži mračan znak grubosti i prostote, kojim je sokolstvo označeno kao ustanova samo „muška“.

Novo sokolstvo, ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo, imaće uskoro da u pitanju naših sestara kaže novu, snažnu i jaku reč, i izvede jedno lepo, plemenito, kulturno, i za našu budućnost važno delo. Uzdignuto nad sve plemenske, pokrajinske, verske, dobne i staleške razlike, ono se mora uzdići i nad razlike spolne, i potpuno se osloboditi od svakoga ropstva. Napredak je samo onda, ako je potpun i ceo! A iza lepih fraza, imaju da zagrme činovi!

Narodno sokolstvo obuhvata narod sav, pa i naše sestre! A ko ima sokolske dužnosti, taj ima i sokolska prava! Kako za dužnosti, tako i za prava, trebaju sposobnosti. Ko je bolji, taj neka ide napred! Teorija nije kadra da sama reši pitanje, o kome se radi. Bojazni „muške“ nemaju osnove. Pa, onda neka život ide zato svojim božanskim putem napretku

Ako je u jednom sokolskom društvu članova i muških i ženskih, svi su članovi po dužnostima i pravima izjednačeni; i koliko prilagodjenja mora da bude, ono nikada ne može i ne sme biti toliko, da u jednom društvu pravi rasepe, prepone i jazove, da od jednog društva gradi dva, da od članova pravi razne redove, jedne više, čistije i bolje, sokolskije, a druge niže, lošije i nesokolskije; te u jednom društvu sokolskom, gde su članovi jednaki, ne može da bude urodjeno viših i nižih, ili nekih urodjeno i patentirano sposobnijih i nesposobnijih; ne može i ne sme da bude prebrojavanja, nadglasavanja, reciprocitetnih kompromisa, na osnovu bog zna kakovih pretpostavaka! U jednom sokolskom društvu svi su članovi jednaki, i moraju da budu jednaki, i u pravima i dužnostima! A ko će da vodi, ko će da upravlja, ko da bude na čelu

svoga, imaju da odluče čiste sposobnosti, na osnovu utakmice, te odabiranje, bez obzira na sve plemensko, pokrajinsko, versko, stалеško, spolno ili dobno. Te ako je jedna naša sestra, kći, mati ili žena, u jednom sokolskom društvu najposobnija i najbolja da upravlja, onda ona može i mora da bude starešinom društva, ako je najveštija i najumešnja za kulturno-prosvetni rad, onda ona može i mora da bude vodjom kulturno-prosvetnog odeljenja, je li ona tehnički i pedagoški obrazovana i valjanija od sviju, ona može i mora da bude vodjom društva, i kako je u ova tri primera, tako vredi i svugde i za svagda, kako u društvu sokolskom, tako u župi, tako i u našem sokolskom savezu!

Pa to ne može da bude sada, pa gde su te naše sestre sokolske, koje mogu da izdrže omerenje i utakmicu po sokolskim sposobnostima sa „muškim“, pa kuća bi to odvelo da se sokolstvo odjednom počne razvijati bez obzira na sve tradicije i na historiju,... i tako dalje, može da se možda čak i većina čitalaca zapita, a osobito kod naših „muških“ i tehničkih stručnjaka!

Ali se o tome i ne radi! I „muški“ dolaze, i treba bar da u sokolstvu dolaze do vodećeg položaja na osnovu utakmice i odabiranja, te po maksimi: bolji i sposobniji napred! Za naše sestre ne može normalan sokolac da traži izuzetan položaj i neko obratno pravilo. Ono što se ište i zahteva, to je utakmica i odabiranje, ali za oba spola pod jednakim uslovima, te zato bez obzira na spol!

Mi imamo da ukinemo predrasude i gluposti iz prošlosti! A kako će to momentano da daje efekte, to nas se ne tiče! Skinimo mi okove srednjega veka sa sestara naših, i neka one budu slobodne, kao i mi „muški“. Dajmo im prava da sudeluju u sokolskom životu, i u odboru, i u skupštini, i u odseku, i svugde gde god sokolstva ima, dajmo im prava da dodju u nadmetanje, kao jedinu osnovu napretka, dajmo im prava da rade javno i za zajednicu, da se uče tom radu, da se upoznaju i da se izvežbaju, oborimo umišljenu tajnu što deli brata od sestre! I ne brigajmo mnogo za fizologiju, za to mi nismo pozvani, nego od sokolske kulture učinimo svetao i zračan hram jednog naprednog i sretnog narodnog života. I bez lažnoga uobraženja postavimo naše sokolstvo na temelje jake, široke, zdrave, da zbilja postane jednom ono što treba da bude, a to je začetnikom i iskupiteljem narodnoga preporoda!

Ustajemo za to da podignemo glas za naše sestre! Da upozorimo i onu braću, koji o tome imaju uskoro da većaju i da donose odluke, i da upozorimo naše sestre, o čijem se položaju i opstanku u sokolstvu radi. Pa kažemo otvoreno i nezavijeno: jedini napredan način, da se reši t. z. pitanje ženskih u sokolstvu, jesté, da se odjednom, bez oklevanja i radikalno obore sve pregrade i odelenja izmedju vrsti članova sokolskih, i da se svi sokolski članovi izjednače po pravima i dužnostima! Podela na muške i ženske nije i ne može i ne sme biti sokolska, u sokolstvu smo braća i sestre, ali deca jednoga naroda, zatočnici jedne ideje i nosioci jedne misli, te radenici na jednom ogromnom i velikom polju jačanja naroda!

Sve palijative i postepenosti, ili mudri pokušaji, ne vrede ništa. i ne vode cilju, i smetaju onome što je glavno, a to je, da sokolstvo postane općim. Novo sokolstvo, ujedinjeno jugoslavensko-sokolstvo, neće i ne može da bude više jedna žalosna slaba i mala biljka, što od zavetrine i jugovine životari, nego hoće i mora da se razvije u džinovski hrast slobode. ko i odoljeva nepogodi i buri, prkosi neprijatelju, i duboko i široko pušta svoje korenje u svoju zemlju, pa živi silno, samostalno i po svojoj volji.

U otimanju od nazadka, u krizi preboljevanja dečijih bolesti, pod pritiskom teških prilika unaokolo, naše sokolstvo, kraj ostaloga što poduzima i čini za održanje kontinuiteta velike jugoslavenske ideje, na sokolskoj zastavi viduo i visoko zapisane, ima u opće da pročisti svoje poglede, da ih dovede do svetlosti, i da se osloni na istine! Hrabar i neobazriv pokret napretku ima da se pročišćen i jasan svom silom nastavi. Taj pokret zahteva mnogobrojnost i širinu sokolskih redova! U zajednici i društvu sa našim sestrama, podivši sa njima i dobro i zlo ovoga velikoga početka, daćemo našem sokolstvu pravu i potrebnu pomoć i oslonac! — Zato ustajemo i podižemo glas za naše sestre! Zovemo ih i primamo ih kao jednako pravne u naše sokolske čete, što stoje u borbi. I baš sada je to osobito naglašeno i potrebno, kada se u velika dva pravca razvija naš sokolski rad, a to je kulturno prosvetni rad i rad za naraštaj, za podmladak i za decu! Gde je bolje i lepše prilike i mogućnosti da sokolstvu koriste naše sestre, da sokolstvo koristi našim sestrama, da oboje sliveno i zbijeno i nerazdeljeno učini jedan snažan zamah i iskorak napred za sreću naroda našega! Danas sokolstvo nije više samo jedno tehničko-gimnastičko poduzeće i stara su vremena

prošla! Jačanje narodne snage ne postiže se samo telesnom vežbom! Nego je tu još dvoje — za sada — što sokolstvo prihvata kao velike zadatke svoje, a to je prosveta naroda i organizovana briga za naraštaj! Ako naše sestre ne mogu človići na glavi, te tu ne mogu nikako da se izjednače u pravima i dužnostima sa „muškima“, možda će moći da šire svetlost prosvete u mračne, zapuštene i sirote domove naše, te da u opće dignu našu jugoslavensku ženu iz blata, ništine i sramnoga ropstva na slobodu, da joj pomognu, da joj pruže ruku, i možda će moći da sve naše male i mile jugoslavenčice umiju, operu, obuku, pouče, zabave, i povedu stazama veselim, cvetnim i zdravim, — pa tako učine i izvedu svoj rad i svoje dužnosti sokolske bolje od „muških“!

Zato i ustajemo i podižemo glas za naše sestre! Imade vrsta sokolskog zanimanja, gdje su one pozvanije od nas, a nema vrsta sokolskog života gde one ne bi po sposobnosti mogle lepo i vidno učestvovati, te u prazan, militarno kasarnski, ton dosadašnjeg sokolstva uneti svežinu, sjaj i boje jednog celokupnog i istinskog života!

Dr. Laza Popović

Narodu Srba, Hrvata i Slovenaca

Veliki istorijski događaji, koji su nedavno prohujali, ostavili su iza sebe za sve svetske istoričare jedan velik i svetao dan. Jedan „strašnu eru ljudskijema koljenima“, Vidovdan 1914. Toga dana digla se sloboda protiv robstva, isprasio se ugnjeteni protiv tiranina, pravda je pozvala na odgovornost nepravdu: u njemu je oličen sav lom svetskoga rata i sve posledice velikoga rvanja naroda; on je ujedno i svetla zora današnjem jedinstvu našeg troimenog naroda.

Imajući na umu važnost i veličinu toga dana, pleme naše ne sme da zaboravi ni onih divnih i čudesnih heroja koji svojom odvažnošću dadoše pravo značenje tome istorijskom danu i koji sebe žrtvovaše da on bude svetao i velik. Njihovi su se životi gasili redom i razdaleko jedan od drugoga, njihova su telesa rasejana po dalekim krajevima. Omogućiti da se oni, mrtvi, okupe svi na jedno mesto, da im se zemni ostaci prenesu u rodnu grudu prostrane nove otadžbine, da im se mesto večnoga boravka obeleži vidnim znakom, to treba da je prvenstvena dužnost svakog

svesnog Srbina, Hrvata i Slovenca, koji znade tačno da oceni veličinu dela što su ga oni izveli.

Bez mnogo reči treba se odmah latiti toga rada, jer je najpodesniji momenat tu, a vreme za akciju relativno kratko. O Vidovdanu ove godine polazi ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca na veliki svesokolski slet u Prag. Pri povratku neka ta lepa sokolska vojska bude najdostojnija i najsvečanija počasna pratnja kostima heroja pri prenosu u slobodnu otadžbinu.

Duboko uvereni da će narod Srba, Hrvata i Slovenaca, koji je znao potocima da prolije krv za svetlu slobodu i ujedinjenje, hteti s voljom da prinese i materijalnih žrtava za afirmaciju te slobode i ujedinjenja, i potpuno tačno shvatiti važnost i neminovnu i hitnu potrebu našeg pothvata ne samo za sadašnjicu nego i za docnija naša pokoljenja, pozivamo svakog brata Srbina, Hrvata i Slovenca, svaku sestru Srkinju, Hrvaticu i Slovenku, svako naše kulturno, humano i viteško i privredno društvo, da sakupljaju i šalju dobrovoljne priloge, da održavaju zabave, sela, javne časove i predavanja u tu celj, kako bi se što dostojnije i svečanije obavio taj prenos i kako bi se što primernije odalo poštovanje uspomeni ovih heroja.

U Sarajevu, dana 14. februara 1920.

Odbor za prenos kostiju vidovdanskih heroja:

Predsednik: **Atanasije Šola**, potpredsednik: **Stevan Žakula**, tajnik: **Miloš Djuran**, blajnik: **Spíro Soldo**, odbornici: **Simo Mirković**, **Dr. Vojislav Besarović**, **Vasilj Grdjić**, **Jovo N. Popović**, **Dr. Vukašin Babunović**, **Dr. Bogdan Vidović**.

Dve simvolične vežbe Oslobođenja i Ujedinjenja

Veliki dani narodnog oslobođenja i ujedinjenja počinju već lagano da donose plodove koji su njihova neminovna posledica. Pošto su borci odložili svoje ubojno oružje, prihvataju se posla kulturni radnici da nastave delo, zaglušeno zvukom lanaca i rikom topova. Već niču zbirke pesama i pripovedaka da ovekoveče dane nedavno minule, već hvataju slikari i vajari momente ispolinske borbe i natecanja, istorija Sloma i Preporoda sveta počinje da se piše, priča, peva, slika i vaja u svima svojim pojedinostima, da

potomstvu, koje će se diviti ovoj našoj sadašnjici učini razumljivim ono, što ni mi sami još nismo u stanju da shvatimo i razumemo.

Tim velikim danima i naše je Sokolstvo odalo svoju dostojnu poštu. Vidovdanski Sabor Sokolski u Novom Sadu je Prvi Decembar našeg novog Sokolskog Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, dan kada se ostvario lepi san svih naših velikih sokolskih radnika, dan koji će ostati svetao za sva naša sokolska pokoljenja.

Samo je nešto nedostajalo! Zagrljenoj trojici braće Sokolova nedostajala je jedna pesma, jedna himna, koju će složno da grmu u slobodni vazduh, kojom će da opevaju natčovečanski napor da se dodje do ujedinjenja, i da otklikte radost koja izvire iz toga davno željenog bratskog zagrljaja.

Ta pesma i ta himna spevana je! Ta pesma i ta himna za mene je Simbolična Vežba Oslobođenja od br. Franje Hofmana.

Jesam li na pogrešnom putu kad prostoje vežbi br. Franje Hofmana dajem ime pesme i himne, grešim li kad br. Franju Hofmana smatram pesnikom fizičkog rada sokolskog?

Gledao sam češki sahovski turnej, njihove šarolike narodne igre, ritmičku vežbu sokolica, lepe vežbe štitom i buzdovanima, ali to sve nije za mene bila pesma, nije bila himna. Bilo je u tim vežbama značenja, ali nije bilo duše; bilo je pokreta, ali nije bilo poezije; vežbalo se, ali se *vežbom* nije *pevalo*. Češko sokolstvo nije mi do danas dalo onoga što ja nazivam *pesmom vežbe sokolske*.

Odvežbajte koju god hoćete prostu vežbu sa sleta praškog, ljubljanskog, zagrebačkog, pa ćete u njima naći i borbenih stavova, i bacanja koplja, diska i kamena, i kidanja lanaca, i ispađa i uzmaca, i još mnogo sličnih pokreta, ali je sve to preplavljeno i zamagljeno pokretima koji se vide a ne razumeju, koji su lepi a nemi, koji žive a ne govore i ne pevaju; sve su to odlomci nečega nedorečenog i nedopevanog, a ne celina rečita, duhovna i ovaploćena.

Medjutim, u prostu vežbu, u kojoj se jedino može da ispolji sva snaga i lepota Sokolstva, unosi br. Franja Hofman jednu zasebnu notu, novu za sve Sokolstvo, reformatorsku u najvećem stepenu. U tome je on toliko odvojio od svih *sastavljača* prostih vežaba, da ga ja smatram *umetnikom* sokolske proste vežbe.

U čemu se sastoji ta umetnost, ta novina i ta reforma proste vežbe, da je treba naročito istaknuti i naglasiti?

Odgovor je sasvim jednostavan: svaki pokret u prostoj vežbi br. Franje Hofmana ima svoje značenje, svaki je stav njegove proste vežbe priča ili pjesma sama za se.

Hofmanova vežba nije više mrtva prosta vežba nego živa; ona živi svojim zasebnim životom, koji joj on kao tvorac daje i u nju udahnu. Kao što pesnik iz čitavog niza gramatičkih reči stvori jednu misaonu celinu, zanosnu i uzbudljivu, tako i br. Franja Hofman iz niza telesnih pokreta stvara jednu celinu, koja je lepa ne samo kao harmonična nego i kao misaona celina.

Njegova prosta vežba nije samo vežba da pokrene i uzdrma svaki telesni mišić, njegova vežba pokreće i budi svaki nerv mozga, srca i lica. U njegovu prostu vežbu uneseno je toliko saradnje duše, da joj baš taj rad duše daje celu draž i lepotu. Dosadašnju našu koju prostu vežbu može mlad soko da odvežba sa potpuno nasmešenim ili čak sa indiferentnim licem, kod vežbe Hofmanove mora oti i da se nasmeši i namrgodi, mora licem da pokaže i strah i nedoumicu, i odvažnost i ponos, i očaj i bol, i snagu i klonulost, i radost i tugu. On mora da oseli kako se i *zašto* se ruka grči u pesnicu, zašto dah zastaje u grudima i zbog čega krv juri u glavu. U Hofmanovoj vežbi radi ne samo telo nego i sva emocijska strana duše, i to je ono što potencira lepotu telesnih stavova. Njegov ispad nije samo gimnastički stav nego besni juriš na neprijatelja sa stisnutom pesnicom i sa gnevom u očima, njegov klečeći stav nije samo to, nego jedan deo oborenog carstva, njegove nisko unakršteno ruke nisu drugo nego plač okovanih miliona. Iz svakog stava govori duša, svaki stav treba duša da razume i da ga izrazi. I kad bi se u Hofmanovoj vežbi smelo da klikne: ne, ruši, napred!, kad bi se smelo da uzdahne i zaplače, kad bi bilo dopušteno da se visne i preda besu radosti, onda bi se nad vežbalištem, na kojem bi hiljade Sokolova vežbalo ovu vežbu, razlamali oblaci. čuo bi se jauk sa bojnih poljana i pobjednička himna vojske sa razvijenim zastavama.

Hofmanova vežba olakšava posao vodji i svakom pojedinom vežbaču baš radi toga, što svaki stav ima i svoju idejnu stranu a ne samo gimnastičku. Inteligentan Soko ne napreže njome samo svaki muskul svoga tela, nego zabavlja i dušu, što kod svakog stava može da u mislima ispriča sebi čitav mali odlomak istorije i tu priču da ulije u svaki stav svoga tela. Šta više, bez te u sebi ispričane priče ne bi nikad ova vežba bila prava i rodjena vežba

Hofmanova, kako ju je on sam zamislio. Odvežbana samo telom bez duše, ova bi vežba izgubila polovicu svoje draži i svoga efekta. Pa onda, u Hofmanovu vežbu uneseno je toliko proste shvatljivosti i prijemljivosti, da je muzičaru igračka sastaviti podesnu muziku za nju, pesniku naći zgodne reči da je opeva, vajar uхватiti stavove za krasne statue, jer njegova je vežba ujedno i statua, i pesma, i muzika.

Toga svega nije bilo u dosadašnjim prostim vežbama našim ni iz daleka u tako raskošnoj meri kao u ovoj vežbi Hofmanovoj, i to je ono, što je nesravnjeno ističe iznad svih drugih. To je novina koju jedan osećajan Čeh daje ispred jugoslavenskog Sokolstva celom slovenskom Sokolstvu, to je unošenje ideologije u kulturu tela, to je telesna pesma vežbe. Ova Hofmanova vežba otvara nove vidike u sokolsko vežbanje, ona je kvasac novim prostim vežbama, jer posle nje ne bi smelo da bude nijedne velike, reprezentativne sokolske proste vežbe, u kojoj ne bi bilo duše i ideologije onoga naroda koji je vežba.

Prve znakove svoje reformatorske umetnosti uneo je br. Franjo Hofman u svoju Srpsku Prostu Vežbu, koju je bivše Srpsko Sokolstvo vežbalo na Sletu u Pragu god. 1912. Tu njegovu reformu nisu mogli odmah da zapaze sokolski stručnjaci, ili ih je u tome pomeo lom svetskoga rata, ali su je za vreme rata dobro uočile bosansko-hercegovačke sudije, pred kojima je bivše Srpsko Sokolstvo u Bosni i Hercegovini sedelo na optuženičkoj klupi. Ne obzirujući se na drugi oblik te vežbe i na stavove u njoj: dizanje tereta, veslanje, plivanje i bacanje kamena, oni su proskribovali treću i četvrtu vežbu, koja ujedno prikazuje deo istorije Srpskoga Naroda, pa su onaj stav pucanja, odbrane i napadaja nožem smatrali jednim važnim dokumentom za velikoizdajničke misli i namere Srpskoga Sokolstva, radi kojih su se tražile glave sa ramena. Da im je kojim slučajem pod krvničkim rukama bila ova simbolična vežba, trgali bi nas, radi nje i njene pesničke rečitosti, konjima na repove.

Umetnost br. Franje Hofmana toliko je prosta i lepa, kao što su proste gusle a božanski lepe pesme koje se uz njih pevaju. On ne unosi novih gimnastičkih stavova u svoju prostu vežbu — jer je, na kraju krajeva, svaki stav tela manje ili više gimnastički stav — ali u svaki stav uleva on nešto specijalno svoje, jedan deo svoje pesničke duše. On oživljava poezijom svoje gimnastičke stavove, pa oni prete, besne, plaču, padaju u oćajanje, lome se, rvu, škrguću

zubima i jecaju bolom. U njih je uneseno toliko života, toliko čojstva i junaštva, toliko šekspirske tragedije, toliko istorijske istine iz nedavnih dana, da se Hofmanova prosta vežba može nazvati *odvežbanom* istorijom naše nedavne prošlosti i borbe, kao što su Višnjiceve pesme *opevana* istorija Srpskog Ustanka, ili Mokranjčeve Rukoveti *otpevana* istorija srpske duše i njene osećajnosti. Delo svoje naročite vrste, jedna celina sama za se, proživljena, proosećana i odvežbana, toliko samorodna i idealisana, toliko herojska i mučna, toliko lepa i svetla, da bi je trebalo da vežba ne samo celo naše Sokolstvo, nego cela vojska ujedinjenog Kraljevstva, u ratnoj opremi, sa puškom, bombom i kamom u ruci, na jednoj poljani poškropljenoj krvlju, između mrtvih heroja i ranjenih junaka, pogaženih konja i zgnječanih šlemova, razlomljenih lafeta i ispreturanih mitraljeza, uz prasak mina i grmljavinu haubica u pozadini. Jer, u njoj je dano vidna izraza i odbijanju austrijske note, slavnim pobedama na Rudniku, hanibalskom prelazu preko Albanije, očajnom proboju bugarskog fronta, padanju u zagrljaj oslobođenoj braći i stvaranju jednoga moćnoga Kraljevstva. Kroz nju celu nosi veliki i nevidljivi Bog Pravde razvijenu zastavu Slave napred u lepu našu Domovinu.

Ja ne sporim da će tehničari sokolski hteti i zabaviti po štogod gdekojem stavu Hofmanove vežbe, naročito mekoći nekih pokreta, turobnosti kojega stava, ističući da nije dovoljno gimnastički. Pedanterija može sve da učini. Ali u Hofmanovoj su vežbi ideja i simbol ona polazna tačka, sa koje je treba posmatrati, u njoj su ideja i simbol toliko dominantni, da i takim stavovima daju naročitu poeziju i euritmiku, ma koliko oni inače bili negimnastički. Šta više, u njoj ima tako lepih, značajnih i živopisnih stavova, da bi bili dostojni dleta jednoga Meštovića.

Da će unošenja ideologije neminovno morati da bude ne samo u prostoj vežbi nego gotovo i u svakoj grani gimnastičkog sokolskog rada, gde je to moguće, ja imam da ukažem još na jedan svetao primer, još na jednu pesmu sokolske vežbe. Krasnu simboličku, lepu zamisao, virtuoznost u biranim stavovima punim značenja ne samo u pojedinostima nego i u celini uneo je, pre ove vežbe Hofmanove, major-Soko br. Božidar Putniković u svoju skupinu-piramidu, koju je odvežbao sarajevski Soko na Vidov-dan 1919., a koja je otštampana u 11—12 broju Sokolskog Glasnika, u istom, u kojem je — neka je to srećan znak — izišla štampom

i simbolična vežba Hofmanova. Velika misao Ujedinjenja našeg troimenog naroda, posle mnogih divergencija i lutanja, provedena kroz sve faze tudjenja, zastajkivanja i stremljenja napred ka jedinstvu, zanela je i ovog drugog našeg pesnika sokolske vežbe i stvorila jednu celinu, lepu po izvadjanju, umetničku po koncepciji, prostu po konstrukciji, bogatu po mislima i zanosnu po svojoj nameni. I kroz nju svu proliveni su mlazovi osećajne duše, prosute varnice ideje i simvola: fatalna podvojenost, ropska potčinjenost, vidovdanski metci, ratno komešanje i slast bratskog zagrljaja. Ne tako obilna i reprezentativna kao Hofmanova, ne tako borbena i tragična, ne tako dirljiva i suzna, ona je ipak ljupka kao Kosovski božur, ponikao iz krvi, mila kao živ spomenik, podignut Slobodi i Ujedinjenju. Opet nešto što mlado Jugoslavenko Sokolstvo daje kao svoje i rodjeno, kao lepo i novo.

Kroz sokolske vežbe sinula je misao i simbolistika. Ona će ih za uvek održati lepim i milim, vrednim naše muke i našeg znoja. I ja ovo smelo tvrdim: ako nam niko vežbom ne prikaže važne odseke naše istorije i momente opevane u našim junačkim narodnim pesmama, prikazaće nam ih ova dva inventivna Sokola, br. Franja Hofman i br. Božidar Putniković, jer su se oni, jedan svojom prostom vežbom, a drugi svojom skupinom piramidom, divno dokumentovali kao istinski pesnici simbolične vežbe sokolske.

St. Žakula.

Tehnički deo

Proste vaje za dečke (do 14. leta)

obvezne za vsa društva Sokolskega Saveza SHS v letu 1920.

Temeljna postava: Spetna stoja, priročiti roke odprte.

Časomerje: 1—3, mera počasna

I. sestava.

1. a) S predročanjem vzročiti (hrbt. pol.), pogled gor;
- b) predklon z vleknjenim križem približno do voderavne drže — z rokami drža, pogled naprej na prste, (križ in roke v premi črti);
- c) drža;
2. a) vzklon — z rokama drža v vzročanju;

- b) odkoračna stoja z d. — s čelnimi loki not odročiti (hrbt, pol.);
- c) drža;
3. a) s $\frac{1}{2}$ obratom v l. na l. peti in d. prstih zanožna stoja z d. z rokama drža;
- b) s priročenjem predročiti (palč. pol.);
- c) drža;
4. a) s prisunom d spetna stoja — odročiti (hrbt. pol.);
- b) priročiti;
- c) drža.

II. sestava.

1. a) Odkoračna stoja z d. — odročiti (hrbt. pol.);
- b) z nogama drža — odročno skrčiti (prsti se sklenejo za glavo);
- c) zasuk v d. — z rokama drža;
2. a) zasuk nazaj — z rokama drža;
- b) zasuk v l. — z rokama drža;
- c) zasuk nazaj — z rokama drža;
3. a) skrižna stoja spredaj z d. črez l. — odročiti (hrbt pol.);
- b) $\frac{1}{4}$ obrat v l. na prstih v vzpon spetno — z rokama drža;
- c) spetna stoja — z rokama drža.
4. a) prednožiti z d. — s priročenjem predročiti (palč. pol.);
- b) prinožiti — priročiti;
- c) drža.

III. sestava.

1. a) Zakoračna stoja z d. — s predvočenjem vzročiti (palč. pol.);
- b) zaklon (v lopaticah, ne v križu, glave ne zaklanjati) — odročiti (dlanji pol.);
- c) drža.
2. a) vzklon prednožna stoja z d. — s priročenjem predročiti (palč. pol.);
- b) $\frac{1}{2}$ obrata v l. na l. peti v odnožno stoja z d. — z l. z lokom dol, z d. najkrajšim potom odročiti (palč. pol.);
- c) drža
3. a) izpad z d. v d. — l. zaročno vpognuti not (roka na križu), v d. drža (hrbt pol. pogled na d. prste);
- b) drža;

- c) drža;
4. a) vzravnava v odnožni stoji z d. — s priročenjem vzročiti (palč. pol.);
- b) prinožiti — z odročenjem priročiti;
- c) drža.

IV. sestava.

1. a) prednožiti not z d. — predročiti v l. (hrbt. pol.);
- b) odnožiti z d. — prirvčenjem odročiti doč (hrbt. pol.);
- c) drža;
2. a) $\frac{1}{2}$ obrata v l. poklek z d. — predročiti z l. najkrajšim potom, z d. s priročenjem predročiti (palč. pol.);
- b) drža;
- c) drža v pokleku — odročiti (hrbt. pol.);
3. a) vzravnava v zanožno stoji z d. — š priročenjem in s predročenjem vzročiti (palč. pol.);
- b) prednožiti z d. — zaročno upognuti not (d. na d. l.);
- c) drža;
4. a) $\frac{1}{4}$ obrat v l. — suniti v predročenje (hrbt. pol.);
- b) prinožiti — priročiti;
- c) drža.

Pojasnilo: I. sestava.

1. b) Predklon se izvede tako, da se truplo pregiba samo v kolkih, križ pa ostane vklenjen, glava se ne sme predklanjati, zato pogled na konec prstov. Truplo se predkloni skoraj za 90° približno do vodoravne drže. Ta način predklona je edino pravilen iz fiziološkega stališča.
3. a) Pri obratu prenesemo težo telesa na levo nogo, desno pa potegnemo nekoliko k sebi, da dobimo lepo pokončno postavo z vleknjenim križem.

II. sestava

1. c) Pri zasuku izvede truplo $\frac{1}{2}$ obrata v desno samo kolkih, tako da ostanejo stopala nepremično na svojem mestu

III. sestava.

1. b) Zaklon v lopaticah se izvede tako, da se nagne truplo samo v gornjih hrbtnih vretencih, ne v kolkih. Ta način zaklona v zvezi z odročenjem razširi prsno ogrodje, glava se ne zaklanja, ampak drži kakor v temeljni postavi.

4. a) Desno nogo potegnemo nekoliko k sebi, tako da se z iztegnjena dotika s prsti tal.

IV. sestava.

1. a) Desna noga stoji prekržara pred levo s prsti na tleh, truplo je zasukano v levo vprek, obe roki sta predročeni v levo stran.
1. b) odročiti dol, roki tvorita s truplom kot 45° .
2. a) desna poklekne tik levega stopala.
3. b) iz vzročnja zamahnemo skozi predročenje in priročenje do zaročenja in takoj upognemo spodnje lakti in položimo roki na križ (pa ne prekrižani), istočasno prednožimo.

J. B.

Vesti iz župa

Vad. zbor Gorenjske župe je v I. seji dne 2. II. t. l. odobrila poročila zborovih funkcionarjev. Iz poročila tehn. odbora je razvidno, da se župna prosta tekma 1919 ni izvršila, predvsem vsled priprav za zlet v Novi Sad in župni zlet v Borovljah, potem pa tudi vsled mlačnosti telovadcev in pomanjkanja orodja; župni zlet je uspel v kvantitativnem oziru zelo dobro, kvalitativno pa v splošnem slabo; dobro obiskani 7-nedeljski župni vad. tečaj samo vsled pomanjkanja časa ni dosegel popolnega uspeha; župno vad. skušnjo je prestalo 6 članov in članic s popolnim uspehom, 15 obiskovalcem se je priznala sposobnost kot vad. pomočniki, 1 je padel; vad. zbor je imel 7 sej; župi so prirasla nova društva Medvode, Željezna kaplja in Svetna Vas; za zvezni vad. tečaj so se priporočili 4 bratje. Poročilo ženskega odseka omenja izvršitev ženske župne organizacije in smatra žensko sokolsko organizacijo za dovršeno v strokovnem oziru, dočim imajo pri župnih društvih v pravnem oziru članice deloma samospravne odseke, deloma iste pravice s člani. Poročilo naraščajškega odseka povdarja potrebo, da se pri vseh prireditvah, katerih se udeležuje naraščaj, preskrbi za naraščaj posebno igrališče in posebni reditelji. Iz poročila župnih nadzornikov je razvidno, da delujejo vsa župna društva razen Železnikov redno, šamo v primeri s poletnim časom v manjšem obsegu. Za župnega načelnika je bil izvoljen na občnem zboru b. Fran Ažman, Kranj. Vad. zbor se je konstituiral sledeče: tehn. odbor: I. žup. podn. b. Matija Sušnik (Je-

senice), II. žup. podn. b. Janko Potočnik (Škofja Loka) zapisnikar b. dr. Juri Štampihar (Kranj), načelnik naraščajskega odseka in načelnica ženskega odseka ter bb. Ludvik Horvat (Radoljca) in Fran Benedik (Stražišče); naraščajski odsek: b. Konrad Geiger (Kranj) načelnik in bb. Vaclav Držaj (Tržič), Janko Ravnik (Jesenice), Josip Stare (Bled), dr. Juri Štampihar (Kranj) in Mirko Vizjak (Borovlje) člani; ženski odsek: s. Tinca Rakovc (Kranj) načelnica in ss. Mila Ferjan (Jesenice), Nadina Kušar (Kranj) in Poldka Lebar (Bled) kot članice; slednjič župna nadzorniška poročevalca bb. Janko Ravnik (Jesenice) za zgornje in Fran Benedik (Stražišče) za spodnje okrožje. Na predlog b. Stareta se priredi naknadna župna vad. skušnja za člane društvenih vad. zborov, ki še nimajo vad. spročevala in za one obiskovalce tečaja 1919, ki še niso delali skušnje, dne 29. II. t. l. v Kranju. Župna tekma se vrši dne 30. V. 1920. na Jesenicah. Za župni zlet se sklone nasvetovati Svetno vas.

Белешке.

Sokolsko društvo u Zagrebu

Dana 28. decembra 1919. održana je konstituirajuća glavna skupština Sokolskog društva u Zagrebu u koje se ujediniše dve dotadanje sokolske organizacije zagrebačke: Soko I. i Soko II. (Hrvatski i Srpski Soko).

Oko te velike i važne činjenice nanizalo se mnogo jakih momenata, pa je potrebno da se ukraško prikažu, kako bi slika rada oko jedinstvene sokolske organizacije bila potpuna.

Odmah iza prevrata, koji je zagrebačke Sokole organizovao za vanjsku službu oko održanja reda i mira, počeo se u oba društva razvijati sokolski život i rad. Stari predratni članovi se oku-piše, oko njih novi, a već početkom prošle godine nastupa u zagrebačkim sokolanama normalan rad. I na početku tog rada pokazivale su se na jednoj i na drugoj strani jake tendence, da se provede u život davni sokolski ideal — jedinstvena sokolska organizacija.

U to doba pada zajednička sjednica srpskog, hrvatskog i slovenskog Sokolskog Saveza, koja donese proklamaciju o ujedinjenju sokolstva jugoslavenskoga obrazovavši ujedno i jedinstven Sokolski Savez.

Taj momenat našao je radostan odziv u zagrebačkim sokolskim krugovima, pa je to raspoloženje dobilo i konkretnu formu na glavnoj skupštini „Srpskog Sokola“, koja donese slijedeći zaključak:

1. Skupština Srpskoga Sokola u Zagrebu odobrava i sa svoje strane usvaja sve zaključke donesene na sastanku srpskog, hrvatskog i slovenačkog Sokolskog Saveza održanog u Zagrebu 29. januara 1919.

2. U izvršenju tih zaključaka skupština zaključuje:

a) da se ime društva promijeni tako, da § 1. društvenih pravila glasi: „Društvo se zove „Soko“ u Zagrebu“.

b) da se § 2. pravila izmijeni tako, da glasi: „Svrha je društva negovanje i promicanje gimnastike i društvenog života među Srbima, Hrvatima i Slovencima u Zagrebu“.

3. Ovaj zaključak ima se staviti do znanja Srpskoj Sokolskoj Krajiškoj Župi u Zagrebu.

Za primjerom „Srpskog Sokola“ povede se i „Hrvatski Sokol“, koji je doduše na svojoj glavnoj skupštini od 16. februara 1919. zaključio zadržati svoj plemenski karakter izražen u plemenskom nazivu, ali je taj zaključak na izvanrednoj glavnoj skupštini od 21. maja pr. g. oboren, pa je donesen novi, kojim se ukida plemenska oznaka društva, te se društvo nazove „Sokol I u Zagrebu“. Osim toga zaključeno je na toj skupštini, da se smjesta povedu potrebni koraci oko ujedinjenja sokolskih društava u Zagrebu. Medjutim su pripave za vidovdanski Sokolski Sabor zaokupile oba društva tako, da se u tome pitanju nije do Sabora ništa učinilo. Vidovdanski Sokolski Sabor riješio je definitivno pitanje jedinstvenoga jugoslavenskoga sokolstva, pa je nakon toga trebalo te zaključke sprovesti u život.

U Zagrebu se sastadoše izaslanici obih društava i zaključise, da se čim prije ima provesti ujedinjenje društava u novo sokolsko društvo na taj način, da društva održe izvanredne glavne skupštine, na kojima će zaključiti u smislu zaključaka Vidovdanskog Sabora razlaz društava i njihovo ujedinjenje u novo sokolsko društvo.

Soko II. (Srpski Soko) je taj zaključak na svojoj izvanrednoj glavnoj skupštini održanoj dana 1. novembra pr. g. i proveo, donijevši jednoglasno uz oduševljeno odobravanje mnogobrojnoga članstva ovaj zaključak:

Izvanredna glavna skupština zaključuje, da Soko II u Zagrebu, u izvršenju zaključaka Vidovdanskog Sabora u Novom Sadu, imade

likvidirati te se ujediniti sa Sokolom I. u Zagrebu u novo sokolsko društvo.

Likvidacija društva povjerava se dosadašnjem upravnom odboru, kome se stavlja u dužnost, da imade zajedno sa bratskim upravnim odborom Sokola I. učiniti sve što treba, da se sazove konstituirajuća glavna skupština novog sokolskog društva.

Ovaj je zaključak bio s mjesta saopćen upravnom odboru Sokola I. s tim, da se tim prije fuzija u život sprovede

Polovinom novembra održana je prva zajednička sjednica obih upravnih odbora, koja je uzela u svestran pretres pitanje o modalitetima fuzije; međjutim se konstatovalo, da je zaključak izvanredne glavne skupštine Sokola I. od 21. maja manjkav, jer kaže „da se imaju poduzeli koraci za fuziju obih sokolskih društava u Zagrebu“, pa je zaključeno, da se ima sazvati nova izvanredna glavna skupština Sokola I., koja ima donijeti zaključak identičan sa onim Sokola II., tim više, što je onaki modus procedendi propisao i Sokolski Savez SHS prema zaključcima Sabora, pa se od te odredbe nije smjelo odstupiti iako je bilo i drugih kombinacija na strani Sokola I. Neka su braća od tog društva predlagala, da se Sokol I. nebi trebao razići, već da Soko II. naprosto onome pristupi, kao mladje društvo matici sokolstva hrvatskoga, što je međjutim palo i u samom odboru i na glavnoj skupštini.

Dana 14. decembra održala se izvanredna glavna skupština Sokola I., koja je nakon zaključaka o primanju običajnih izvještaja donijela zaključak analogan s onim donesenim na glavnoj skupštini Sokola II.

Taj je zaključak primljen većinom glasova, dok je manjina htjela, da pitanje fuzije riješi u smislu gore spomenute kombinacije. Sad su bila riješena sva prethodna pitanja i priprave, pa je trebalo samo obaviti konstituirajuću glavnu skupštinu novoga sokolskoga društva.

Na zajedničkim odborskim sjednicama pretresen je bio nacrt pravila prema nacrtu Sokolskog Saveza i donesen je zaključak, da se skupština održi dana 18. decembra, i konačno se raspravljalo o pitanju kandidature za starešinstvo i upravni odbor.

Bilo je više kombinacija, pa jedinstvena lista nije donesena u cijelosti već samo u jednom dijelu.

Za starješinu jedni predlagahu Dra. Lazu Popovića, drugi Dra. Lava Mazzuru a treći Milana Marjanovića.

Odbori zaključise, da se za izbor starješinstva donese trojni predlog, dok se u listi upravnog odbora postigao sporazum, pa je ta lista bila jedinstvena.

U smislu toga zaključka bile su izdane trojake glasovnice, na jednim je bio kandidat za starješinu Dr. Laza Popović, za podstarješine Dr. Lav Mazura i Milan Marjanović, na drugima Dr. Lav Mazura, a na trećima Milan Marjanović kao starješine, sa ostalom dvojicom, kao kandidatima za podstarješine.

Lista odbornika, zamjenika i revizora bila je na svakoj glasovnici ista.

U tom vremenu došlo je neočekivano do jake izborne kampanje, koju izazva neki „izborni odbor Sokola I.“ postavivši neku novu listu, preporučujući u zasebnom proglasu članovima, da za nju glasuju, jer da je hrvatski karakter Zagreba i Sokola u opasnosti i t. d.

Konstituirajuća glavna skupština 23. decembra otvorena je ovom svečanom proklamacijom ujedinjenja sokolskih društava u Zagrebu:

Deklaracija

o ujedinjenju sokolskih društava u Zagrebu

Izvršujući danas zaključke Vidovdanskog Sabora u Novom Sadu o ujedinjenju dosadanih plemenskih sokolskih društava, uvjereni smo, da poduzimamo jedno veliko i lijepo sokolsko djelo. Radosni smo i oduševljeni stoga i držimo da smijemo kazati, da ovu radost i oduševljenje dijele snama svi sokoli i prijatelji sokolske misli na slavenskom jugu.

Ovim svečanim povodom hoćemo naročito, da istaknemo odnošaj Zagreba i jugoslavenskog sokolstva. Veliki najvažniji period ujedinjenog jugoslavenskog sokolstva vezan je na Zagreb! U Zagrebu su se još prije rata vodili ozbiljni dogovori za osnutak jugoslavenskog Sokolskog Saveza. U Zagrebu je ista stvar žestokim temperamentom nastavljena početkom god. 1919. U Zagrebu evoinivamo danas najveće, najbolje i najljepše jugoslavensko sokolsko društvo!

Ove kratke istorijske napomene ne vrijede samo kao objektivni dokaz velike uloge, što ju je Zagreb u cijelom sokolskom pokretu imao do sada, nego nas one dovode u neposrednu blizinu i vezuju nas sa životvornom revolucijom našeg narodnog oslobođenja i narodnog ujedinjenja, kako je u pravom jugoslavenskom

smislu shvaćena, zamišljena i provedena ovdje u Zagrebu. I zato je jasno, da je motiv uskrснуća ujedinjenog jugoslavenskog sokolstva prirodno bio i morao da bude ovdje, i da bez Zagreba nebi toga motiva ni bilo! Medjusobni intimni odnošaj, prepletaj narodnog i sokolskog života našao je veliko i divno vrelo u Zagrebu i naši su ideali opet jedanput u dugom toku događaja podignuti u Zagrebu u vis tako, da ih svako može jasno da vidi. Ima tu zato nešto dirljivo zanosnoga i divnoga, pa sama velika blizina smeta jasnom razabiranju veličine našega djela. Sigurno je, da će budućnost da od toga gradi jednu radosnu i silnu pjesmu! Završetak posljednjeg pohoda ideje oslobodjenja i ujedinjenja za nas je sokole veličanstveno i uzvišeno izveden današnjim danom u Zagrebu. Bez obzira na sve teškoće i goleme napore u radu na daljnjem putu našem, nama je sokolima jedanput za vazda pokazana tajna budućnosti, u jednom sjajnom otkrovenju, i u borbi našoj za ciljeve naše pružena pomoć bez uporedjenja, dano shvatanje bez mane, učinjena kretnja i rečena riječ bez laži!

Ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo dobilo je u Zagrebu svoje veliko, toplo i milo gnijezdo i ovo se neće nikad otudjiti, ovo neće nikad izdat, ovo neće nikad opustiti. Obezbjedjenje i osiguranje svih naših dosadanjih sokolskih uspjeha i sve moći, kojom ćemo ići podignute glave stalno i neprekidno naprijed, cijela ova neodoljiva radost jugoslavenskog sokolovanja, mladost, ljepota i svježina njegova, — sve je to zasnovano, utemeljeno, pruženo i ostvareno u našem milom, lijepom, velikom i bijelom Zagrebu.

S ovim mislima, s ovim osjećajima, s ovim željama i s ovim nadama proglašujemo evo ujedinjenje Sokola I. i Sokola II. u Zagrebu u jedno jedinstveno sokolsko društvo.

Zdravo!

Nakon toga primljena su po odboru predložena pravila uz neke neznatnije izmjene pa se je prešlo na izbor uprave.

Prije samoga izbora pokušalo se postići sporazum, ne bi li se izbjeglo borbi, koja samo škodi sokolskoj stvari, pa je bio donesen u odboru prijedlog, da se postavi kandidatom za starješinu Milan Marjanović, a za podstarešine dr Popović i dr. Mazura. Dr Mazura ne htjede pristati na taj prijedlog, pa se iza toga prešlo na izbor.

Nakon glasovanja, koje je potrajalo uz živ interes i učestvovanje članova do tri sata popodne, prešlo se na skrutinij, koji je donio ovaj rezultat:

D-r Mazura dobio je 468 glasova.

D-r Popović dobio je 453 glasa.

Marjanović dobio je 33 glasa,

pa, jer nijedan nije dobio apsolutne većine glasova, moralo je doći do užeg izbora, kako za starješinu, tako i za podstarješine, jer je i tamo bila situacija ista. Načelnikom je izabran Dragutin Šulce, a pročelnikom kulturno-prosvetnog odeljenja Josip Hanuš. U upravni odbor izabrani su: Vjekoslav Armano, Ilija Bačić, Dušan Bogunović, d-r Srdjan Budisavljević, Marijana Dušica, Aleksandar Freudenreich, Tošo Janjanin, dr. Stjepan Krasnik, Franjo Lhotsky, Janko Ljuština, d-r Branko Mrvoš, Radoslav Mužević, Nada Prica, Veljko Rajić, Milan Zemljak i Dušan Žestić.

U užu odbor ušli su: Miroslav Javand, Danica Škreb i Ivan Budimski. Zamjenicima odbornika izabrani su: Gjorgje Čelap, Dragica Kepert, Rudolf Rukavlna i Josip Varović. Revizorima: d-r Oton Bošnjak, Boško Mešterović i Ilija Vurdelja. U sokolski sud birani su: d-r Bogdan Bradaska, d-r Dragutin Katusić, Martin Pilar, Antun Rogina i d-r Juraj Vrbanić.

Treba istaknuti, da se Milan Marjanović prije samoga glasovanja zahvalio na kandidaturi uz motivaciju, da je svoju kandidaturu smatrao kompromisnu za slučaj, da se obje stranke u toj slože. Međutim, jer vidi, da do toga nije došlo, odustaje od kandidature i borbe.

Za nastavak glavne skupštine i provedenje užih izbora određen je bio 4. januar.

Međutim je čitava ova borba, koja je krivnjom nekih nesokolskih strančarskih nastojanja poprimila političku boju, našla odjeka u javnosti, pa se u novinama razvila živa debata i polemika oko toga.

Izgledalo je da će 4. januara borba biti još žešća. Međutim je skupština odgođena od 4. na 11. januara, no u to vrijeme stiže sokolskom društvu izjara dr. Laze Popovića, koja glasi:

Bratskom sokolskom društvu u Zagrebu.

Čuo sam i čitao, da sam na prvoj glavnoj skupštini bratskoga društva bio kandidatom za predsjednika odnosno potpredsjednika; da izbor nije definitivno obavljen, te da je odredjen uzi izbor. Javljam vam svima, braćo, da se srdačno i bratski zahvaljujem, kako u opće na kandidaturi tako i na izboru bilo predsjednikom bilo potpredsjednikom. Ja se ne mogu ni pod kojim uslovima primiti toga. Moj ideal nije bio biti predsjednikom ili drugim časnikom društva. I kolikogod bi to bila vrlo velika počast za mene, ja o tome nikad nisam mislio, ja se za to nisam spremao, i ja to nikada nisam hteo. Najposle mnogovrsnost ostalih mojih dužnosti ne bi mi ni u kome slučaju dozvolila, da se toga mesta primim. Moj ideal je bio sasvim nešto drugo. I to je naše jugoslavensko ujedinjenje u sokolstvu. Ja sam za to radio i to mi je bila težnja. To je divnom snagom i ostvareno. I moje se srce puni ogromnom radošću i veseljem radi toga. I na tome moje duboko poštovanje i moja hvala Zagrebu. Oslobođenje i ujedinjenje razbilo je okove, što su gnjetili i sokolstvo! Narod je naš oslobođen i ujedinjen, i narodno je sokolstvo slobodno i jedno. I samo takovo može i ima da bude, i samo takovo biće sposobno da rešava velike zadatke narodnog obrazovanja i jačanja, te nadje svoju pravu svrhu! Na tome putu našeg sokolskog gledanja u svet Zagreb je zablistao kao velika zvezda vodilja, i osvetlio sve teškoće i bedu, kroz koje moramo junački da prodjemo. Put nam je pokazan, put je otvoren, pravac je ustanovljen. Slava i čast Zagrebu, što je sirote snage naše prigrlilo, sakupio i dao im oslona. Savijeno je naše jugoslavensko sokolsko gnijezdo, budimo ponositi i hrabri radi toga!

Pa čuvajmo sada to naše milo, lepo i najvažnije sokolsko gnijezdo! Ujedinimo snage u mesto da ih cepkamo. Gledajmo u toj svjetlosti što je zasjala, gledajmo daleko! Zagrlimo se u jedno kolo! Pobedila je velika ideja slobode i jedinstva našeg jugoslavenskog sokolstva! A oslobođenje i ujedinjenje jugoslavenskog sokolstva traži od nas još mnogo napora i rada.

Oslobadjajući naše jugoslavensko sokolstvo od plemenskih i pokrajinskih stega imamo da ga oslobodimo i od verskih i od staleških smetnji, imamo da ga oslobodimo potpuno i do kraja! Ujedinjujući naše jugoslavensko sokolstvo imamo da ga ujedinimo potpuno i do kraja! Sve to mi možemo i mi moramo da primimo

na sebe kao najsvetiji i najveći poziv i zavet naš, i da svršimo i da izvedemo! Zato braćo ne zadržavajmo se na sitnicama i sporednim stvarima nego u jakom i složnom radu napred, uvek i stalno napred jugoslavenskoj slobodi i ujedinjenju!

Gosp. Milan Marjanović poslao je sokolskom društvu u Zagrebu pismo, u kojem veli, da je kandidaturu za starješinu otklonio prvi put još prije nedavne glavne skupštine, kad su mu je neki od braće ponudili, a drugi put na samoj glavnoj skupštini, a isto tako da otklanja sada uži izbor za podstarješinu. U listu veli, da ne želi ući u izbornu borbu. Na koncu lista želi ujedinjenom društvu najbolji uspjeh i sokolskoj misli njeno potpuno ostvarenje.

Usljieg toga je 11. januara otpala potreba užeg izbora za starješinu, pa je proglašen izabranim Dr. Lav Mazzura. Za podstarješine izabrani su per acclamationem Dr. Srgjan Budisavljević i Dr. M. Dečak a u odbor birani su Miroslav Javand, Danica Škreb i Ivo Budinski.

I tako je konačno završeno djelo ujedinjenja sokolskih društava u Zagrebu, koje je složnim silama združene braće otpočelo nov život u novom društvu u novom dobu. *Dr. B. Mrvoš.*

Соколско друштво у Сплиту. Соколско друштво у Сплиту приредило је дана 14./II. о. г. велики друштвени плес у просторијама опћинског казалишта. Коли морални, толи материјални успјех надилазио је свако очекивање. Пространи театар био је дупком пун бираног грађанства из свих слојева друштвених. Присутни су били предсједник владе и предсједник опћине, генералитет са мноштвом официра мјеске гарнизоне, официри одјељења америчке морнарице, чланови сокола у друштвеним одорама и одасланства вриједних соколских друштава. Многе госпође и госпођице биле су у народној ношњи, што је цијелој слици давало живи колорит. Око пола пјехи изводиле су се вјежбе „ослобођења и уједињења“ уз пратњу глаубене хармоније, што је код присутних изазвало буру одушевљења и одобравања.

Анимирана забава трајала је до 5 сати у јутро. Финанцијални је успјех био велик. На улазницама и милодарима сакупуена је свота од 46.000 круна.

Соколско друштво у Приједору. Дана 4./I. о. г. одржана је у Приједору IX. редовна главна скупштина Српскога Сокола. На дневном реду било је: Ликвидација Срп.

Сокола у смислу § III. ад 1.) Устава Југославенског Соколства донешеног на Сокол. Сабору на Видов-дан 1919. Чланови скупштине једногласно усвојише нова правила и изабраше нови одбор, који ће у том смислу радити.

У одбор су изабрани: старјешина: Перо Радетић; замјеник: Ристо Кондић; вођа: Перо Батоз. Пет одборника: Перез Стојановић, Никодим Мијатовић, Драгутин Остојић, Дара Диовић и Томо Марин. Замј. одборника: Миле Балабан и Данка Вукић. Надзорни одбор: Ђорђе Бабић и Милан Ступар.

О чему Соколски Одбор извјештава и братски вас поздравља. Здравло!

Српски Соко у Љубињу (Херцеговини) отпочео је уз велике потешкоће свој прекинути рад још прошле године, те како је услед растројених прилика, имао врло слабе везе са својом жупом, није друштво било у могућности, да по саборском закључку изврши друштвену ликвидацију.

Кад је управни одбор сазнао, да се ликвидација мора спровести, одбор је на 20. јануара о. г. сазвао редовну годишњу скупштину, на којој је послје извјештаја тајника, благајника и вође прешло се на ликвидацију Српскога Сокола. Посље опширнога разлагања и тумачења задаће соколске прије рата, и задаће соколске сада у слободној и великој отаџбини, прешло се је једногласно на оснивање Сокола у Љубињу, примивши заједничка правила савезна.

Новоизабрани одбор конституисао се је овако: за старешину бр. Вранко Ратковић; замјеник старешине Омер Халилхоџић; вођа Данило Јањић; тајник Владо Секулић; благајник Никола Милић. Одборници: Марко Љикић (и замј. вође), Милан Вјелић и Илија Первић. Надзорни одбор: Алага Гребо и Никола Пањевић.

Прилике за соколско друштво у Љубињу доста су оскудне. Занешеност и рђаве комуникације са сусједним мјестима много спречавају да се развије живот соколски у овом мјесту, као и помањкање старијех Љубињскијех Соколова утјече знатно да ће се овђе за дуже времена опажати разлике и подвојености у соколском раду. Сву наду можемо још полагати на ново изабрани одбор, на челу коме стоји

вредни и агилни старешина бр. Патковић, који ће надаом се оправдати наше наде.

Sokolsko društvo u Makarskoj. Molim tiskajte u Sok. Glasniku slijedeće:

„Jugoslavenski Sokol u Makarskoj“ obdržavao je dana 11. siječnja 1920, svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu. Na toj se je po nalogu Sokolskog Saveza SHS provela likvidacija dosadašnjeg društva. (Hrvatski Sokol, a od augusta 1919. pod imenom Jugoslavenski Sokol u Makarskoj) poprimio je novi jedinstveni sokolski pravilnik i novo ime „Sokol u Makarskoj“.

Sa izvješćem o radu društva kroz minulu godinu, kao što i sa finansijskim uspjehom skupština je bila posve zadovoljna.

U društveni odbor birani su:

Starješinom Slavko Pavlović-Lučić trgovac.

Podstarješinom Živko Alačević posjednik.

Vodjom: Josip Delić postolar.

Odbornicima: Ivan Zanchi odvj. kandidat, Ivan Matulović priv. činovnik, Ivan Zamić pnšt. činovnik, Mavro Laznibat poglavarstveni čin. i Abdon Ribarović porezni čin.

Odborskim zamjenicima: Juraj Gardon pošt. čin. i Juraj Antunović opć. činovnik.

Revizorima: Ivanišević pl. Ivan trgovac i Jurišić Ljubo pučki učitelj.

Sokolski sud: Dr. P. Megrini, odvjetnik, Niko kan. Ribičić, Svomilić Frano učitelj poljodjelstva, Kleme Babić trgovac, Vuletin Frano učitelj.

Zdravo!

Српски Соко у Стоцу једини је у Херцеговини, да није уопште отпочео свој прекинути рад из год. 1914. И ако су у Стоцу све околности биле такве, да се је рад у Соколу могао већ одавна отпочети и друштво тако развити, као у мало којему граду наше Херцеговине, ипак Столац се није макао. Силно мртвило и учмалост, која влада у овом кршном херцеговачком мјесту, не да се разумјети. Многобројна школска младеж, и силни омладински материјал из дана у дан пропада, гледајући живим очима разривене друштвене прилике и примјере старијих, како своје слободно вријеме проводе у загушљивим механама а ни мало не бринући се о здрављу и срећи своје привредне омладине.

Стари управни одбор Српскога Сокола добио је службено саопштење од надзор. Мост. Округа, да сазове на 21. јануара ове год. скупштину Српског Сокола, на којој би се имали спровести сви закључци Сабора Новосадскога. На одређени дан одбор старога Сокола није имао смјелости да сазове скупштину друштвену, већ је заказао конференцију у Читаоници Српскога Занатлијскога Друштва.

На ову конференцију дошло је 40 угледних грађана и омладинаца. Претресало се је питање ликвидације племенскога Сокола, тумачила задаћа новога уједињенога соколства, као и о закључцима Соколскога Сабора.

Кад се је постигао једнодушан споразум у свим питањима, претворена је конференција у Скупштину, на којој се је после краће дебате а на жељу старога управнога одбора одустало од ликвидације Срп. Сокола, образлажући то тиме, што није присутан довољан број старијех чланова, који би били једино власни да одлуче о припадању имовине (једне куће) соколске — новоме друштву.

Стари је одбор обећао, да ће кроз 8 дана сазвати главну скупштину Српскога Сокола и спровести вољу чланова, а присутни да неби губили вријеме, основаше ново друштво „Соко“, у који се је одмах уписало 33 нова члана и изабрали овај одбор: старешина: Јефто Милојевић; замј. старешина: Иво Буцовић; вођа: Перо Хамовић; тајник: Махмуд Алихоџић; благајник: Оскар Шремер. Одборници: Мухамед Букић, Мурат Ризванбеговић и Шћепо Чокљат. Ревизори: Марко Југовић и Хусѐ Бехмев. *Ч. Милић.*

Из управе

Na sednici Sokolskog Saveza S. H. S. dne 16. XI. 1919. stajala je kalkulacija za štampanje Sokolskog Glasnika tako, da bi se isti mogao izdavati po K 30 na godinu, dok se već početkom decembra pr. god. cijena za štampu i papir znatno promijenila. Prema kalkulaciji, koja je početkom decembra nastala, morala se pretplata za list povisiti na K 36, što je u Glasniku broj 11/12. strana 542./3. — svima pretplatnicima javljeno, nu pod ovu cijenu samo u onom slučaju, ako se list štampa u najmanje 4000 primeraka.

Kako su dosad slabi odzivi na pretplatu i nema izgleda, da da će se taj broj pretplatnika postići, a izgleda, da će štampa i papir opet znatno poskupiti. to će se pretplata nažalost morati opet povisiti ili izlaženje lista posve obustaviti.

Nekoja društva su se vanredno lijepim brojem na list pretplatila, a za mnoga društva kao da i nevrijedi zaključak Sok. Sabora, prema kojem treba nastojati, da svaki član bude pretplatnikom. dok župa, društva, društvena biblioteka, prednjački zbor i svaki član upravnog odbora mora biti pretplatnikom lista.

Imena društava, koja su dobro pretplaćena na Sokol Glasnik biće donešena u jednom od narednih brojeva.

Braćo Sokoli! Sokolski Glasnik je za nas od velike važnosti, a pogotovo pred naš slet u Pragu, pa valja ozbiljno poraditi, da se što više pretplatnika a i dobrovoljnih priloga za list sakupi.

Zdravo!

T. Janjanin.

Добровољни прилози за „Соколски Гласник“. Брат Федор Заставицки сакупио је у друштву браће и сестара у Бањалуци К 450; Бр. Илија Ранковић Шабац К 24, Васо Деспотовић и Здравко Лукић Шабац по К 14, Сова Деменички К 7 и Милутин Ловрић К 10, Бр. Фазлагвић, Чапљина сакупио на једној забави К 202, Бр. С. Зурунић С. Мост К. 12, Бр. Браздић Крагујевац К 40, Сестра Ружица Пухало Загреб сакупила К 42.10, Брат Бачић и другови Загреб К 256. Хвала и здраво!

T. Јањанин.

Pretplata. Dogadja se, da nekoja braća pretplatnici, koji duguju pretplatu za Sokolski Glasnik još i danas pitaju kolika je pretplata za godinu 1919., a mnogi opet šalju pretplatu za ovu godinu prema prošlogodišnjoj cijeni.

Na drugoj strani omota svakoga lista stoji godišnja pretplata i cijena za pojedini broj tačno označena, pa se braća pretplatnici mole, da to do znanja uzmu.

Naručbe. Kod Administracije Sokolskog Glasnika mogu se naručiti Jugoslavenski Sokolski Kalendar za godinu 1920. (K 8), slike za vježbe našeg "Oslobodjenja" (brat Hofman) te kompletna godišta Sokolskog Glasnika 1919. Isto se to može dobiti i u izdavačkoj knjižari brata Čelapa.

Ostale stvari dobiju se kod Hrv. Sokolskog Saveza u likvidaciji Zagreb (vidi oglas broj 11 i 12 Sok. Glasnika 1919) a sve ostalo kod braće Čelap i Popovac (Izdavačka knjižara, Zagreb, Berislavićeva ul. 17.) Zdravo!

T. Janjanin

НОВО-ОТВОРЕНА ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТНЕ И ПЛЕНЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и другови

Јуришићева ул. 1. а. — ЗАГРЕБ — Елза Флуид дом.

Препоручује своје богато стовариште свих врста мануфактурне, кратке и плетене робе. Телефон интер. 12-16.

ST. KUGLI

KNJIŽARA KR. SVEUČILIŠTA I JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE
ZAGREB.

Utemeljena god. 1795. po Franji Županu i god. 1852. po Dru. Lj. Gaju.

Preporučuje svoje bogato SKLADISTE KNJIGA svakoga jezika, MUZIKALJE za sva glazbala i pjevanje, sve ČASOPISE stručne, znanstvene, zabavne, literarne i pomodne u svim jezicima, nadalje sva UČILA za školsku zornu obuku, GEOGRAFSKE KARTE i karte za TURISTIČKE IZLETE u mjerilu 1:75.000.

- Nakladna knjižara, tiskara i knjigovežnica. -

**Skladište papira na veliko L. Miller
(ST. KUGLI).**

Izrađuje u vlastitoj tvornici papirnatu VREĆICE sviju veličina, vodi na skladištu sve potrepštine za UREDE, KANCELARIJE, ŠKOLE i t. d. Velika zaliha TRGOVAČKIH KNJIGA, papira za CIGARETE i svu u tu struku spadajuću robu.

HRVATSKA POLJODJELSKA BANKA D. D.

CENTRALA U ZAGREBU.

Podružnice: Rijeka i Sarajevo.

Ispostave: Bribir, Čabar i Hreljin.

Dionička glavnica K 10,000.000.—

Pričuve K 3,750.000.—

Ulošci preko K 30,000.000.—

Bavi se svim poslovima, koji spadaju u bankovnu struku. Kupuje i prodaje dobra za parcelaciju i kolonizaciju. Dobavlja sve vrste gospodarskih strojeva i različitih drugih gospodarskih potrepština. Upravlja zem. svilogojstvom (Odsjek I.) — U svezi je sa bankom Središnji savez hrvatskih seljačkih zadruga.

Сестрама „Соколицама“ и
браћи „Соколима“ препору-
чујемо се за модернизирање,
бојади ање и чистиње свих
врсти женских и мушких
пешира.

Леп и брз изград.

Ковачевић и Мијатовић,
tvornica šešira „Ideal“
Загреб, Илица број 68.

Narodna Kavana Zagreb, Jelačićev trg

Preporučuje se cijenjenom
općinstvu i Sokolima.
Dnevno koncerti prvorazredne
glazbe.

Cijene umjerene.
Podvorba solidna.

НОВА ИЗДАЊА КЊИЖАРЕ З. И В. ВАСИЋА ЗАГРЕБ.

Др. Свет. Пешћ:—
Судска медицина . . . К 40.—

Др. Лаза Поповић:
Упута за снимање слика рент-
геном. (Књиžница за рентген
sv. I.) К 9.—

Иво Војновић:
Смрт мајке Југовића . К 12.—

Carnegie A.:
Carstvo poslova К 12.—

НАРУЏБЕ ТРЕБА СЛАТИ
НЕПОСРЕДНО КЊИЖАРИ
З. И В. ВАСИЋА, ЗАГРЕБ.

Prva hrvatska štedionica u Zagrebu

Osnovana godine 1846.

Dionička glavnica K 40,000 000.—

Pričuve K 73,000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Cirkvenica, Čakovec, Daruvar,
Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Mitrovica,
Nova Gradiška, Novi, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv.
Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun i Sušak.

Ispostave: Osijek donji grad, Vinica.

Мјенјачница: Загреб, Илица број 5.

Prima

uloške na uložne knjižice i na
tekući račun.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima

na inkaso tu- i inozemne
mjenice.

Obavlja

burzovne naloge savjesno i
kulantno.

Izdaje

čekove i kreditna pisma te obavlja
isplate na temelju akreditiva na sva
tu- i inozemna mjesta.

Podjeljuje

hipotekarne zajmove na kuće i na
nekretnine.

Izdaje

4 $\frac{1}{2}$ %-tne založnice, koje imaju
oprost od poreza, pupilarnu sigurnost
i jamčevnu sposobnost.

Preporučujemo najnovije odabrane knjige:

	Динара	Kruna	
C. Смајле (Smiles): О дужностима	5.—	Knut Hamsun: Pod jesenjim zvez- dama	4.—
F. Ле Бон: Мишљења и веро- вања	6.—	Miloš Parenta: Italija i jugoslav. primorje	1.50
E. д. Пресенсе: Дечији свет . . .	3.—	Adela Milčinović: Sjene	3.—
Пол Лабе: Историја једног мла- дог Србина	1.20	" Gospodja doktorica	3.—
Иво Ђипић: Утисци из рата	1.50	" Marija Liza	9.—
J. Цирић: Географски и кул- турни положај Србије	1.—	Dr. Drag. Prohaska: Pregled hrv.- srp književnosti	12.—
Фридрих Ниче: Сумрак идола . . .	3.—	Dr. Savičević: Venerične bolesti . .	7.50
Огист Боп: За српском владом . .	4.—	Vlad. Nazor: Istarske priče	12.—
од Ниша до Крфа	4.—	" Pabirci pjesme	6.—
Павле Поповић: Из књижев- ности II. део	5.—	Marin Bego: U očekivanju	7.50
Фери Пизани: Српска драма	4.—	Janko Leskovar: Pripovjesti	8.—
F. Ле Бон: Психолошки закони развића народа	3.50	Josip Kozarac: Izabranene pīpo- vjesti	8.—
Мечников: Студије оптимизма . . .	9.—	Josip Kozarac: Izabrane pripovetke .	20.—
Милош Тривунац: О Немцима	3.75	Toma Kumičić: Erna Kristen, roman .	7.50
Петровијевић: Чланци и сту- дије	4.50	Rik. Nikolić: Lomnom stazom	7.50
Ђура Јакшић: Свеукупна дела	21.—	Pavle Popović: Jugoslavenska knji- ževnost (izdanje Cambriedge)	18.—
I. књ. до IV.	7.50	Tomas Charley: Francuska revo- lucija (I. dio La Bastille)	10.—
Лазар Лазаревић: Свеукупна дела . .	5.25	Ivo Vojnović: Stari grijesi	5.—
F. Мопасан: Приповетке	6.—	" Geranium	5.—
Један живот	5.—	" Smrt majke Jugovića	7.—
Вељко Петровић: На прагу	4.—	" Imperatrix misterija	16.—
Вирна-Провен: Књига за тебе	—50	" ostrva zaboravi	5.—
Мали српски цепен календар	3.—	" Lazarovo voskrese- nije	10.—
Вајлд: De profundis	5.—	Miloš Gjurić: Smrt majke Jugovića . .	10.—
Доде: Сафо (париски роман)	5.—	Malterlinck: Mudrost i sudbina	10.—
Дима: Наполеон	6.—	Aleksa Šantić: Pesme sa predgo- vorom Dr. Vlad. Čorovića	14.—
Достојева: Злочин и казна	7.50	Milica Janković: Pre sreće	12.—
Иго: Двадесет трећа (две свес.) . . .	5.—	J.S. Machar: Rim, preveo I. Saputnik . .	10.—
Серао: Збогом љубави (роман)	5.—	Vlaho Bukovac: Moj život	15.—
Судерман: Под грехом	4.—	Merežkovsky: Julian Apostata	30.—
Франс: Комична историја	3.—	" Uskrsli bogovi	15.—
Хамсун: Пап	4.—	Petar Konjović: Ličnosti o pozori- štu i muzici	15.—
Фарер: Вој код Пушуме, ро- ман са сликама	15.—	Scipio Siquele: Moderna Eva	12.—
Kosta Strajnić: Studije	27.—	" " Proti parlamentarizmu	3.—
" Srpske zadužbine	83.—	" " Javno mišljenje, umet- nost i gomila	6.—
" " " "	30.—	Arcibašev: Revolucionarci	5.—
korice	5.—	Strindberg: Sin služavke	10.—
Kosta Strajnić: Monografija Me- štović	8.—	Merežkovsky: Florentinske novele . . .	10.—
Dav. Trstenjak: Darvinizam u uz- goju	8.—	Anatol France: Bogovi žedaju	25.—
Dav. Trstenjak: Skender i Marija Fabković	8.—	Dostojevski: Idiot I, II, III. i IV. dio .	18.—
Dr. Jovan Škerlić: Eseji o srp. hrv. pitanju	8.—	" Poniženi i uvredjeni	18.—
Mir. Krleža: Hrvatska rapsodija	6.—	A. Dumas: Gospodja s kamelijama . . .	8.—
		Jugoslavenski sokolski kalendar	8.—

Izdavačka knjižara Čelap i Popovac, Zagreb.

NAROČITA TRGOVINA
SOKOLSKIH POTREBŠTINA.

Na sjednici Sokolskog Saveza S. H. S. održanoj u Zagrebu dne 17./11. 1919 dobio sam dozvolu za otvorenje naročite sokolske trgovine sa naslovom „Dobavljač sokolskih potrebstina Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca“.

Predbježno ću imati na skladištu samo vježbaće potrebstine t j.: Triko-hlače (čakšire) pamučne i vunene, majice u svim veličinama, te cipele niske i visoke, kao i sokolske značke, razglednice i sve ostale potrebstine, potrebne za javne nastupe.

Svečana, odnosno izletna odijela početi ću izradjivati početkom iduće godine.

Preporučam se bratskim društvima sa:

Zdravo!

Branko Palčić, Dobavljač sok. potrebstina
Sokolskog Saveza S. H. S. **Zagreb.**
Gundulićeva ulica broj 23.

НАРОЧИТА ТРГОВИНА
МОДЕРНЕ КОНФЕКЦИЈЕ

ЗАГРЕБАЧКИ

» **МАГАЗИН** »
» **МАГАЗИН** »

ЗАГРЕБ, ЈЕЛАЧИЋ ТРГ.

Amerikanski namještaj tvoriva

„JERRY“
amerikanski stolovi,
ormari i kartoteke,
stolci, fotelji.

Diktafoni
Strojevi za umnažanje

kao i sve potrebštine za
pisače strojeve.

Dvorana američanskih uredskih namještaja

Notter i drug

Placa 25. (nad kavanom „CORSO“)

Preporučuje pisače strojeve raznih sustava sa latinicom i Cirilicom i to: Smith Premier, Kontinental, Adler, Underwood, Remington, Royal i druge, kao i sav pribor. Vlastita mehanička radionica za popravke.

Rabljene
blagajne

u svim veličinama, kao
i rabljeni pisači strojevi
uz vrlo jeftine cijene.

Blagajne

raznih tvorina: Arnheim,
Wertheim, Langhammer,
Wiese itd. — Tiskala za kopiranje,
ručne kasete sigurne protiv vatri i kradji.

FRANJO PAAR

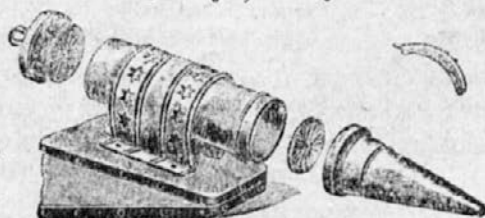
VARAŽDIN.

Brzovjav: Paar, Varaždin - Tel. inter. br. 13.

Prva hrvatska veletrgovina svih pčelarskih sprava i košnica Wittmanovog sustava.

Preuzimam potpuno uređenje pčelarstva, od najmanjih i najjednostavnijih, do najvećih i najluksurnijih.

Ново отворена чешљање госпођа

дворана за

Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам п. н. госпођама, да сам отворио и модерно уредио, дворану за чешљање, те исту снабдио са свим модерним справама за прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са великим трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве умјетнике у модерном те костимском хисторичком чешљању као и у бојадисању косе у свим бојама уз потписно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајић и госпођа му били намјештени у Бечу код свјетске познате твртке Песл као матадор женског чешљања те пригодом разних интернационалних изјеццања у чешљању однели прве награде у Бечу и Берлину.

Презивам у израду све врсте косе (Büeau, Transformation те равно Chignon).

На складшту имадем све врсте француских и бечких марија те разних тоилетних сацуна од чувених светских твртка. Осим тога посједујем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар,
Боговићева ул. бр. 7.

Препоруцијем слjedeће одабране књиге:

	Круна		Круна
Јов. П. Јовановић, Наполеон и Југославени, хир.	6.50	O. S. Marden, Samopouzdanje vodi k победи	5.50
Др. Јован Скерлић, Есеји о хрв.-срп. питању, лат.	6.—	O. S. Marden, Volja i uspjeh	5.50
Дав. Трстезак, Даринизам у угају, лат.	4.—	N. Machiaveli, Knez	5.—
Квут Хамсун, Под јесењим звездама, лат.	3.—	T. Roosevelt, Što je demokratizam?	5.—
Бebel, Жена и социјализам, лат.	5.—	Tolstoj, Hadži Murat, uvez.	4.—
Thomas Charlyte, Француска револуција (I. dio La Bastille)	8.—	Stanković, Nečista krv	4.—
Војновић, Лазарево васкрсење Геранум, лат.	4.80	J. J. Roussenau, Друштвени уговор	5.—
С. Пандуровић, Оковани глогови, лат.	5.—	Strindberg, Sin sluzavke	6.—
Mackterlinek, Smrt	5.—	Fjodorov, Kamenje	4.—
Mažuranić, Smrt Smailage Cengića	2.—	Delage, Teorija o razvoju	7.—
Јовановић, Српско - бугарски рат	9.—	Dora Dunckerova, Marquiza Pom-podour	12.—
Skitaljec, Stara Rusija	1.—	Vojnović I, Akordi	5.—
Dostojevski, Veliki inkvizitor	1.—	Vojnović I, Književni časovi	6.—
Д. Војновић, Књижевни часови, лат.	6.—	Merežkovski, Car Aleksander	9.—
Фери Пциони, Српска драма од октобра 1915. до марта 1916., хир.	9.—	" Julian Apostata	6.—
Милош Ђурић, Смрт мајке Југовића, лат.	6.—	Oskar Wilde, Mladi Kralj, uvez.	10.—
Smiles, Pomozí sebi	2.—	Saltikov Šcedrin, Gospoda Goviojovi	8.—
		Verne J., Crna Indija	3.—
		Чедо митјовић, Свети Јован Крститељ	8.—
		А. Доде, Нума Руместан	7.—
		Prevost M., Poludjevice	4.—
		Šeringer, Riječnik tudjih riječi	5.—
		Vojnović, Pad Dubrovnika I. i II. dio	12.—
		Dostojevski, Braća Karamazovi	14.—
		" Idiot, I, II, III. i IV. dio	12.—

КЊИЖАРА Ј. ПЕТРОВИЋА, ТУЗЛА.